

Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi

Journal of Turkish Language and Literature

Araştırma Makalesi | Research Article

🔓 Açık Erişim | Open Access

Penâhî'nin Mecmuası: Bazı Edebî, Tarihî ve Dinî Vesikalar

Penâhî's Mecmua: Some Literary, Historical And Religious Documents

Ayşegül Ekici¹

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Konya-Türkiye

Öz

19. asrın son yarısıyla 20. asrın ilk yarısında yaşamış olan Seyyid Mustafa Müslim Penâhî, Somuncu Baba hazretlerinin soyundan olup tarih âlimi Büyük İzzet Hasan Efendi'nin torunu ve Şeyh Muhammed Sâlih Nihânî'nin oğludur. Kaynaklarda hakkındaki bilgiler kısıtlı olmakla birlikte ailesinden iyi bir eğitim aldığı, medrese tahsili gördüğü ve belli bir dönemden sonra memleketi olan Darende'den ayrılarak hayatını İstanbul'da geçirdiği bilinmektedir. Çalışmamıza esas olan, Penâhî'nin notlarını ve şiir seçkilerini içeren mecmua, Naki Ateş Özel Arşivi'nde bulunan 13 varaklık bir yazma eserdir. Bu varaklarda Penâhî'nin soy silsilesi, bazı tarikatlara intisap edenlerin isimleri, ilaç tarifi, dinî bahisler, İslam tarihiyle alakalı hadiseler, bazı kitapların nerede tabettirildiği bilgisi, Mazhar Tevfik Bey'in Arapça iki şiiri, Dârü'l-Muallimîn hocalarından Ali Selahaddin Bey'in tarih manzumesi, belli bir edebî muhitteki şairlerin şiirleri ve Hacı Bayrâm-ı Velî için yazılmış bir şiir yer almaktadır. Bu şiirler ehl-i beyt sevgisi etrafında birleşen edebî muhitleri ve onların edebî zevklerini yansıtmaları bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca hakkında çok fazla bilgi bulunmayan Penâhî'nin hayatı ve sanatı hakkında ipucu verir. Bu çalışmada karışık mecmua niteliğinde olan; edebî, tarihî ve dinî yönden önem taşıyan bu vesikaların günümüz yazısına çevrilip üzerinde inceleme yapılarak günyüzüne çıkarılması ve karışık mecmualara bir yenisinin eklenerek edebiyat tarihine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Abstract

Seyyid Mustafa Müslim Penâhî, who lived between the last half of the 19th century and the first half of the 20th century, was a descendant of Somuncu Baba, the grandson of historian Great İzzet Hasan Efendi, and the son of Sheikh Muhammed Sâlih Nihânî. Although source information is limited, it is known that Penâhî received a good education from his family, studied in a madrasah and after a certain period left his hometown Darende to spend his life in Istanbul. The focus of our study, Penâhî's mecmua is a 13-folio manuscript preserved in the Naki Ateş Special Archive. Within the manuscript are the family tree, names of those affiliated with various sects, notes on religious matters, accounts on events in Islamic history, information on the printing locations of certain books, two Arabic poems by Mazhar Tevfik Bey, a historical poem of Ali Selahaddin Bey, one by the teachers of Dârü'l-Muallimîn, poems by several poets belonging to a specific literary tradition, and a poem dedicated to Hacı Bayrâm-ı Velî. These poems reflect the literary circles that gathered around devotion to the Ahl al-Bayt and their shared literary sensibilities. The manuscript also gives clues about the life and artistic identity of Penâhî, about whom little information is available. This study aims to translate the documents in this mixed-natured mecmua, which holds literary, historical, and religious importance, to bring them to light through detailed examination, and to contribute to the history of literature by adding a new example to the mixed mecmuas.

Anahtar Kelimeler

Klasik Türk edebiyatı • karışık mecmua • Penâhî • 19. asır • ehl-i beyt

Keywords

Classical Turkish literature • mixed mecmua • Penâhî • 19th century • Ahl al-Bayt

“ Atıf | Citation: Ekici, Ayşegül. "Penâhî's Mecmua: some literary, historical and religious documents". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi-Journal of Turkish Language and Literature* 65, no. 3 (2025): 585-616. <https://doi.org/10.26650/TUDED2025-1599902>

© This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© 2025. Ekici, A.

✉ Sorumlu Yazar | Corresponding author: Ayşegül Ekici aysegulaytekinckici@gmail.com

Extended Abstract

Macmua refers to the collected and accumulated things, a manuscript book composed of selected writings. One important type of handwritten macmuas from the Ottoman Period is the mixed one, which resembles a draft book in form and content. These macmuas, found extensively in libraries and private manuscript collections across Turkey, the Balkans, the Middle East, the US, England, and France, are more than just drafts; they also serve as indicators that illuminate the meanings of Ottoman written culture.

Mixed journals reflected the preferences of Ottoman intellectuals in their social and private lives as these special notebooks served various purposes and benefits of their owners than conveying an orderly life story. The majority of the content of these works consisted of copied texts. Their creators created them by recording various texts and documents they believed they would need.

Penahî's macmuas, which form the basis of our study and are held in the Naki Ateş Private Archive, also exhibit the characteristics of a mixed journal in terms of content. They were compiled by Seyyid Mustafa Muslim Penahî, Sheikh Hamid-i Veli, and a grandson of the historian İzzet Hasan Efendi and the son of Muhammed Salih Nihani, one of the sheiks of the Halvetiyye and Bayramiyye. Penahî was born in 1847 in the Şeyhli neighborhood of Malatya's Darende district and passed in Istanbul in 1942. Penahî received his education in Sufism and poetry from his father, Nihani. It is stated in TEİS that Penahî was a good social observer and reflected this in his poems.

Penahî's macmua consists of 13 folios. These include lineage, names of those affiliated with specific orders, medicine recipes, religious discussions, events related to Islamic history, information on where certain books were printed, and poems by poets of particular literary circles. These poems and the records are important for reflecting the social psychology related to certain historical events and the literary taste and circles that emerged in response to them. This study aims to translate these documents and to convey their literary, historical, and religious characteristics of their period into contemporary writing, to examine and bring them to light, and to contribute to the history of literature by adding a new one to the mixed macmuas.

Examination of the work shows that the selection of poems was deliberate, and it appears that the collection includes poets who were fellow countrymen or united by their love of the Ahl al-Bayt. Among them are Niyazi-i Mısri, Hasirci-zade Mehmed Aga, Mazhar Tevfik Bey, and Ali Salahaddin Bey from Skopje. Except for Niyazi-i Mısri's Sufi-themed ghazal, the poems are generally in the form of Karbala elegies and center around the love of the Ahl al-Bayt.

The prose sections are of significant importance, as they include accounts such as the stabbing of Hz. Ali and his counsel to his children, as well as the incident involving the Umayyad caliph Hisham in the Black Stone – each of which serves as a source for historical study. In addition, some hadiths are explained.

Coming from the Sheikh Hamid-i Veli lineage, Penahî conveyed this heritage through his poem in the genre of Nesebname. Written in Mesnevi verse, this poem is an important document in terms of literature and history. In addition, the poems by Somuncu Baba were included, and a poem written by an unknown poet for Hacı Bayrâm-ı Velî was identified. Two poems in Arabic given as a gift by Mazhar Tevfik Bey, a member of the Diyarbakır High Criminal Court and a member of the Mevlevi Order, are also of importance. These poems are likewise united around the devotion to the Ahl al-Bayt. However, the fact that they were given as gifts suggests that this work may have been prepared for a specific purpose or that Penahî had long intended to prepare such a work.

Penahî's talent for poetry, inherited from his father, was also passed on to his son Hasan Rıza, and a poem written by him in aruz meter in the Karbala elegy genre has been identified. Among these notes, the date recorded by Ali Salahaddin Bey on the death of Sheikh Abdulkadir Yahya is also important. It has been determined that the grave of Yahya – about whom there is no information in the sources – is in Bursa, and a poem inscribed on his tombstone has been found.

It has been concluded that in the 19th century – the century in which he lived – poets composed many Karbala elegies because they deeply felt devotion to the Ahl al-Bayt and profound sorrow for the brutal killing of Hz. Hussein. Historical, religious, literary, political, and many other reasons would have likely played a role. Although the purpose of maintaining and recording the macmua is not clearly stated, it has been concluded that it was intended both for practical benefit and for aesthetic pleasure.

Giriş

Mecmua; toplamak ve yığmak anlamına gelen Arapça *cem'* kökünden türemiştir. *Mecâmî'* ise çoğulu olup "toplanılıp biriktirilmiş, tanzim ve tertip edilmiş şeylerin tamamı" anlamına gelir.¹

Edebiyat tarihinin önemli kaynaklarından olan mecmualar tamamıyla manzum veya mensur eserler olabileceği gibi nazım-nesir karışık da olabilir veya farklı dillerden yazıları içerebilir. Bununla beraber şiirlerin nazım şekillerine, türlerine veya derleyicisinin bilinip bilinmemesine ve edebî zevkine göre de çeşitlilik gösterir.

Mecmualarla ilgili çok sayıda çalışma ve tasnif denemeleri yapılmış olmakla birlikte türle ilgili tasniflerden Günay Kut² ve Agâh Sırrı Levend'in³ çalışmaları başta gelmektedir. Her iki tasnifte de mecmualar "Nazire, seçme şiir, aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar, karışık mecmualar, tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar" olmak üzere benzer şekilde gruplandırılmıştır.

Mecmua türleri içerisinde karışık mecmualar oldukça dikkat çekicidir. Buzov'un belirttiği üzere Osmanlı dönemine ait el yazması mecmualardan önemli bir türü de müsvedde defterlerine benzeyen karışık mecmualar oluşturmaktadır. Türkiye, Balkanlar, Ortadoğu, Amerika, İngiltere, Fransa... kütüphanelerinde ve özel yazma koleksiyonlarında çok sayıda yer alan bu mecmualar sadece bir müsvedde olmayıp Osmanlı yazılı kültürünün anlamlarını yansıtır aydınlatabilecek birer göstergedir.⁴

Bu tür mecmualar aslında Osmanlı aydınının sosyal ve özel hayatlarındaki tercihlerini yansıtmaktadır. Çünkü bu özel defterler, düzenli bir hayat hikâyesini aktarmaktan çok, sahiplerinin çeşitli amaçlarına hizmet edip fayda sağlar. Karışık mecmuaların muhtevasının çoğunluğunu kopya edilmiş metinler oluşturmaktadır. Mürettibler, gereksinim duyacaklarına inandıkları çeşitli metinleri ve vesikaları kaydederek bu mecmuaları meydana getirmişlerdir. İçeriğin büyük bir kısmını şiirlerin oluşturduğu karışık mecmualar da vardır.⁵ Buzov Tanpınar'ın bir mecmua hakkındaki izlenimlerini şu şekilde aktarmıştır:

Mecmualardan biri baştan aşağı çok kötü bir yazıyla kopya edilmiş bir Yunus Divanı'ydı; fakat haşiyelerde Baki'den, Nef'i'den, Nabi ve Galib'den alınmış gazelli şöyle metinler vardı. Sonuna doğru birkaç yaprakta muhtelif ellerle, Daülfilli, Kakuleli, Raventli birçok ilaç yazılıydı. Birinin üstünde kırmızı yazıyla Macuni-i Lokman Hekim başlığı vardı. Bir başkası bir soğanın içine karanfil doldurarak ateşte pişiriyor, İksir-i Hayat yapıyordu⁶

Tanpınar'ın bu ifadeleri karışık mecmuaları betimlemesi bakımından önemlidir. Buzov'un⁷ belirttiği üzere binlerce mecmuada seçme şiirlerle beraber reçeteler, vesikalar, fermanlar, kanunlar, hükümler, resmî mektuplar, fetvalar, risâleler, sözlü edebiyat örnekleri, kişisel bilgiler, günlük hayatla ilgili kayıtlar, yerel olaylar, fıkralar, hikâyeler, yararlı bilgiler, konuşma dilinde metinler ve acayip ve garayip denilen çeşitli notlar ve anekdotlar bulunmaktadır. Fakat bunlar, çok sayıda şiir içermesine rağmen şiir mecmuası olarak kabul edilmezler. Bunlar, aslında hiçbir türe karşılık gelmeyen karışık mecmualardır.

Her eser mutlaka üreticisinden izler taşır. Bir eseri okuyarak müellifin veya mürettibin ailesi, yaşadığı yer, çocukluğu, arkadaşları, eğitim düzeyi, kültürü, sanat zevki, tarikatı vb. hakkında bilgi edinilmesi mümkündür. Aslında mürettibin kim olduğu onun kendi hazırladığı mecmuanın içinde saklıdır.

¹Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî* (İkdam, 1317), 1293.

²Günay Kut, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, 6, (Dergâh Yayınları, 1986), 170.

³Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, (Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998), 166-167.

⁴Senjezana Buzov, "Osmanlıda Karışık İçerikli Mecmualar: Bir Başka Arşiv". *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı* içinde, ed. Hatice Aynur, Müjgân Çakır ve Hanife Koncu. (Turkuaz Yayınları, 2012), 35.

⁵Buzov, "Osmanlıda Karışık İçerikli Mecmualar: Bir Başka Arşiv", 37.

⁶Buzov, "Osmanlıda Karışık İçerikli Mecmualar: Bir Başka Arşiv", 37.

⁷Buzov, "Osmanlıda Karışık İçerikli Mecmualar: Bir Başka Arşiv", 37-38.

Hanife Koncu ve Müjgân Çakır'ın mecmua derlenmesindeki amacın ne olduğu konusundaki tasnifleri şu şekildedir:

1. Sadece şairlere yönelik bilgi verme gayreti,
2. Genel okuyucuya yönelik bilgi verme gayreti,
3. Mecmua tertipçisinin kendisi için aldığı notlar.⁸

Bu tasniften mürettibin mecmua oluşturmadaki amacının önem taşıdığı ve mecmua ile derleyeni arasındaki ilginin mutlaka sorgulanması gerektiği anlaşılmaktadır. Mürettiblerinin şahsi ve sanatsal zevklere sahip olmalarının yanında belli bir kültür seviyesinin üzerinde oldukları da bir gerçektir. Baldırzâde ailesine ait mecmuanın derleyicisi olan Baldırzâde Selisi Şeyh Mehmed Efendi'nin birçok medresede müderrislik yapmış olması, kadılık ve ahkeme kâtipliği görevlerinde bulunması onun ilmiye sınıfından olup kültür seviyesinin yüksek olduğunu göstermektedir.⁹

Mecmualar, farklı tarikatların müntesipleri tarafından tarikat mensuplarının ihtiyaçları gözetilerek de hazırlanabilmektedir.¹⁰ Tarikatın erkan ve adabını öğreten nutuk tarzındaki şiirleri ihtiva eden mecmualar, bu grup içinde yer almaktadır. Bunlar içinde haşiyelerle desteklenmiş olanlar veya birtakım notların ve kayıtların yer aldığı türde olanlar karışık mecmualara yaklaşmaktadır.

Baldırzâde ailesine ait mecmuada olduğu gibi kişisel defter niteliğinde olan mecmualar, sahibinin ihtiyaçlarından ortaya çıkmış; kişisel kullanım amaçlı kaydedilen notlar, meslekî açıdan faydalı olmaları için yazılmışlardır. Mecmuada yer alabilen belge suretleri dışındaki şiirler, dualar, dinî ve tasavvufi konulardaki metinler de derleyicilerin şahsî olarak ilgilendikleri alanlardaki notlardır.¹¹

Mecmualar ayrıca birer aile kayıt defterleri fonksiyonu taşıyabilmektedir ve bu görev oldukça önemlidir. Doğum ve ölüm tarihi, düğün tarihleri, aile bireyleri tarafından kayıt altına alınabilmektedir. Hatta mecmualarda soy ağacına rastlamak mümkündür. Alacaklılar, verecekliker bu defterlerde yer alabilmekte; bazı insanların ölüm olayları ve hastalıkları anlatılabilmektedir. Âdeta ailelerdeki kuşaklararası iletişim mecmualarla sağlanmaktadır.¹² Kişisel mecmualar Quinn'in¹³ belirttiği üzere Armanda Petrucci¹⁴ tarafından "çileden çıkarıcı" olarak nitelendirilmiştir. Çünkü tam bir bağımsızlık ve kayda sığmazlık içerisindedir. Ayrıca hangi biçimde ve muhtevada ortaya çıkacağı bilinmemektedir.

Mecmuanın derleyicisi, şair veya bu işin meraklısı olabilmektedir; ancak hangi konumda olursa olsun belli bir kültür seviyesine ulaşmış kişidir. Mecmualar belirli ihtiyaçlar doğrultusunda oluşturulmaktadır; mecmuayı devlet büyüğüne sunarak padişah himayesinde olma, halkın duasını kazanıp yararlı bir iş yapma, aile içindeki kayıtları tutma, ilaç tarifleri verme, sanatsal zevk oluşturma bu amaçlar arasındadır.

Çalışmamıza esas olan *Naki Ateş Özel Arşivi*'ndeki Penâhî'nin yazma eseri de içerik bakımından incelendiğinde ve ilk sayfadaki isim kaydından dolayı müellifi bilinen karışık bir mecmua özelliği taşır. Bu çalışmanın amacı üzerinde daha önce hiçbir inceleme yapılmayan bu mecmuayı günyüzüne çıkarmaktır. Makale iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde mecmua mürettibinin hayatı açıklanacak ikinci bölümde ise mecmua hakkında genel bilgi verildikten sonra metinlerin incelemesi yapılacaktır. Aynı bölümün sonunda ise transkripsiyonlu metin verilecektir.

⁸Hanife Koncu ve Müjgân Çakır, "Şairleri Yetiştiren Bir Kaynak Olarak Mecmua", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı* içinde, ed. Hatice Aynur, Müjgân Çakır ve Hanife Koncu. (Turkuaz Yayınları, 2012), 120.

⁹Fatma Büyükkarcı Yılmaz, "Onyedinci Yüzyıldan Bir Kırkambar: Baldırzâde Ailesine Ait Bir Mecmua". *Turkish Studies*, 8, no.1 (2013): 565.

¹⁰Cemal Kurnaz ve Yaşar Aydemir, "Mecmualara Sorulması Gereken Sorular", *Turkish Studies, Winter*, (2013): 53.

¹¹Fatma Büyükkarcı Yılmaz, "Onyedinci Yüzyıldan Bir Kırkambar: Baldırzâde Ailesine Ait Bir Mecmua", 273.

¹²Tatvana Paic-Vukic. "Mecmua İncelemelerinin Sınırları ve Olanakları: Bosna Mecmualarına Bir Yaklaşım", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı* içinde, ed. Hatice Aynur, Müjgân Çakır ve Hanife Koncu, (Turkuaz Yayınları, 2012), 66.

¹³Meredith Quinn, "Houghton MS Turk 11 ve Kişisel Mecmuaların Söyledikleri ve Söyleyebilecekleri", çev. S. Kocaer. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı* içinde, ed. Hatice Aynur, Müjgân Çakır ve Hanife Koncu. (Turkuaz Yayınları, 2012), 258.

¹⁴Armanda Petrucci, Ortaçağ İtalyası'nda yazar. Daha geniş bilgi için bk. Meredith Quinn. "Houghton MS Turk 11 ve Kişisel Mecmuaların Söyledikleri ve Söyleyebilecekleri", 258.

1. Seyyid Mustafa Müslim Penâhî (Ocak) (ö. 1942)

Penâhî, Şeyh Hâmid-i Velî (Somuncu Baba) hazretlerinin soyundan olup Darendeli Topal İzzet Mehmet Paşa'nın yanından ayırmadığı tarih âlimi Büyük İzzet Hasan Efendi'nin¹⁵ torunlarından ve Halvetiyye ve Bayrâmîyye şeyhlerinden Muhammed Sâlih Nihânî'nin oğludur.¹⁶ 1847 yılında Malatya ilinin Darande ilçesi, Şeyhli Mahallesi'nde dünyaya gelir ve 1942'de İstanbul'da vefat eder.¹⁷ Ailevî sebeplerden dolayı kahrederek memleketini terkettiği ve İstanbul'a gittiği söylenir.¹⁸ Ancak Akgündüz, böyle bir ihtimal olsa dahi ilim irfan sahibi bir insan için bunun çok da inandırıcı olmadığını belirtir.¹⁹

Penâhî, tasavvuf ve şiir eğitimi babasından almıştır.²⁰ Hece ve aruzla yazdığı şiirleri çok sade, samimi ve içten bir halk söyleyişine sahip olsa da şiirlerinde halk şiirinde pek kullanılmayan birçok Arapça, Farsça kelime ve tamlamalar yer alır. Bunda medrese tahsili almış olmasının yanısıra 18. ve 19. yüzyıllarda görülen divan edebiyatı ve halk edebiyatının birbirine yaklaşmasının etkileri büyüktür.²¹

İpek, *TEİS*'te Penâhî'nin iyi bir sosyal gözlemci olduğunu; toplumu, insanları ve insanların birbirleriyle olan ilişkilerini, övgü ve yergilerini dile getirdiğini ve bunların kaynaklarını da bazı şiirlerinde verdiğini belirtmiştir. *Penâhî'nin Mecmuası* İpek'in²² bu ifadelerini doğrular niteliktedir.

2. Penâhî'nin Mecmuası

Penâhî mecmuası 18x22 cm ebadında bordo meşin kaplı olup varakları bej renktedir veya zamanla sararmıştır. 13 varak olup aralarda tamamıyla boş olan herhangi bir sayfa yoktur. Yazılar, ön kapağın iç tarafından başlayarak 13 varak boyunca devam eder ve arka kapağın iç yüzünde son bulur. Siyah ve kırmızı mürekkeple ağırlıklı olarak rika biçimiyle yazılmıştır ve pek çok kısımda mürekkep ve rutubet lekesi bulunmaktadır. Aslında eserin hangi amaçla yazılmaya başlandığı belirsizdir. Bir divan tertip etmeye karar verilip sonradan not defteri olarak kullanılması, bir karma mecmua olarak planlanması ya da herhangi bir plan yapmadan veya amaç taşımadan hayatın seyrinde vesikaların tertiplenmiş olması muhtemeldir.

Eserin içindeki vesikalar 19. asrın ikinci yarısında ve 20. asrın ilk yarısında yaşayan Penâhî'nin ve dönemin aynası durumundadır. Bu asır, Osmanlı İmparatorluğu'nun diğer asırlara göre en çok savaş yaşadığı, sürekli olarak toprak kaybettiği, iç ve dış isyanlarla mücadele etmek zorunda kaldığı en zor dönemlerinden biridir.²³ Bu dönemin en önemli olaylarından biri de bütün yeniliklere kazan kaldıran Yeniçeri Ocağının kaldırılmasıdır. Bununla beraber ocakla ilgisi olan Bektaşî tekkeleri de kapatılmış ve şeyhleri Nakşibendî tekkelerine atanmıştır.²⁴ Dolayısıyla bu olayların yansımaları, bazı şairlerin ehl-i beyt sevgisi etrafında şiir yazmalarında ve bu temada şiir yazarların belli bir edebî muhiti oluşturmalarında etkili olmuştur. Bünyamin Çağlayan da bu dönemde ehl-i beyt sevgisi etrafında yazılan şiirlerin artmasının Bektaşîliğin tarihiyle alakalı olduğunu belirtmiştir.²⁵ Bu mecmuadaki şiirlerin de daha çok ehl-i beyt sevgisiyle kaleme alındığı görülmüştür.

¹⁵ Hasan Efendi, Sadrazam Yusuf Ziya Paşa'nın Kürdistan olayları ile Fransızların Mısır'dan çıkışlarına dair *Ziyânâme* isimli bir ciltlik tarih yazmıştır. Bu eserin sonunda devlet ricalinden birçok zatın hayatına yer vermiştir. Bk. Bursalı Mehmed Tahir Bey, *Osmanlı Müellifleri*, c. 3, haz. Fikri Yavuz ve İsmail Özen, (Meral Yayınları, 1972), 65.

¹⁶ Ayşegül Ekici, "Nihânî Divânı (İnceleme-Metin)", (Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2022), 13, Ulusal Tez Merkezi (735446).

¹⁷ Şükrü Erdoğan Ulu, *Darende Şairleri Antolojisi*, (Güney Matbaacılık, 1990), 66.

¹⁸ Mehmet Yılmaz, "Darendeli Şairlerden Penâhî". *Somuncu Baba Kültür Edebiyat ve Araştırma Dergisi*, no. 6 (1995): 37-40.

¹⁹ Ahmet Akgündüz, *Arşiv Belgeleri Işığında Somuncu Baba ve Neseb-i Âlîsi (Yüce Nesebi)*, (Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2009), 288.

²⁰ Ahmet Akgündüz, Sait Öztürk ve Yaşar Baş, *Darende Tarihi*, (Somuncu Baba Araştırma ve Kültür Mekezi Yayınları, 2002), 288.

²¹ Metin İpek, "Penâhî, Mustafa Müslim Ocak", *TEİS*, 2020.

²² İpek, "Penâhî, Mustafa Müslim Ocak", 2020.

²³ Enver Ziya Karal, "İslahat Fermanı Devri (1861-1876)". *Osmanlı Tarihi*, 8, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988), 577.

²⁴ Karal, "Nizâm-ı Cedîd ve Tanzimat Devirleri (1789-1856)", *Osmanlı Tarihi*, 5, (Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988), 150.

²⁵ Bünyamin Çağlayan. "Kerbela Mersiyeleri", (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, 1997), 50, Ulusal Tez Merkezi (63028).

2.1. Mecmuanın İncelenmesi

Daha önce de belirtildiği üzere mecmuadaki yazılar ön kapağın iç yüzünden başlamaktadır. Bu nedenle kapağın iç yüzü 1b olarak numaralandırılmıştır.

1b'de ilk olarak *Evrâd-ı Kâdiriyye ve Evsâf-ı Hazret-i Geylâniyye* adlı eserin 1300 [1882-83] yılında Matbaa-i Emîrî de basıldığı bilgisi yer almaktadır. Aynı sayfada, bir de kurşun kalemle yazılmış romatizma ilacı tarifi bulunur.

2a'da çeşitli vilayetlerden belli tarikatlara intisap edenlerin isimleri ile Celvetiyye tarikatından olup fakirin (Penâhî'nin) tarikatına geçenlerin isimleri bulunmaktadır.

2b'de bazı şeyhlerin ve Halvetiyye tarikatına intisap edenlerin isimleri, memleketleri, meslek bilgileri ve akrabalık ilişkileri yer alır. Ayrıca bazı tekkelerin hangi semtte yer aldığı bilgisi mevcuttur. Bektaşî tarikatına mensup olanlar için “muhibb-i nâzenîn” tabiri kullanılmıştır. Yeniçeri ocağının kaldırılması neticesinde Bektaşî tekkelerinin kapatılmasıyla tarikat mensupları kendilerini gizlemek maksadıyla bu tabiri kullanmışlardır.²⁶ Selam gönderme ibareleri, bu sayfadaki metnin bir mektup olabileceği fikrini de uyandırmaktadır. Buradan tarikatların durumu, batınî olanlardan bazıları, “dede”, “baba”, “şeyh”, “aziz” kavramlarının kullanılışı hakkında bilgilere rastlamak mümkündür. Ayrıca Hacı Hâmid-i Velî'nin (Somuncu Baba) Aksaraylı olduğu bilgisi yer alır. Hacı Bayrâm-ı Velî ile Hacı Hâmid-i Velî'nin bağlantısı ve bazı sufî kıyafetleri ve sarık renkleri hakkında birtakım bilgilere rastlamak mümkündür. Mekke'nin fethinden ve siyah sarıkla hutbe okunmasından bahsedilir ve âl-i abâ kavramına yer verilir.

Bu sayfadaki ifadelerden ayrıca o dönemlerde Niğde sancağının Konya'ya bağlı olduğu anlaşılmaktadır: “‘An-aşl Konya vilâyetiniñ Nigde sancağı dâhilinde Nevşehir kazâsına bağlı Tatar kıyâsına ahâlisinden Şeyh Hâcî Bekr Akzâ-zâde Muhammed ve yine kıyâs-ı mezkûrdandır ‘afâ. Şakalı ‘ak Niyâzî, Çolak ve Topal Mustafâ dahı tārîkât-ı Halvetiyyeden bî ‘at etmişlerdir” (v. 2b).

3a' da bazı hadîs-i şerîfler yer almaktadır. Bu hadislerin Buharî'den olduğu belirtilmiş; cildi, sayfası verilerek kaynak gösterilmiş, ayrıca açıklamaları yapılmıştır.

3b'de tercümeleriyle birlikte hadîs-i şerîfler devam eder. Ayrıca Hz. Peygamber'in zahîrî ilimler hakkındaki hadîs-i şerîfi verilerek bu ilimlerin özellikleri açıklanmıştır.

4a'da yine hadîs-i şerîfler bulunmaktadır ve kaynaklarıyla beraber verilmiştir: “Dâğıstânî Seyyid Aḥmed Ḥüsameddîn Efendi merḥûmuñ *Maḫşadû's-Sâlikîn* nâm maṭbû' risâlesiniñ toḫuzuncu şaḥîfesinde yedinci satırında yazılan şu ḥadîs -i şerîf” (v. 4a).

4b'de Allahın sıfatlarıyla ilgili bazı zikir ibareleri ve on iki imamın isimlerinin geçtiği Arapça ibareler yer almaktadır.

5a'da Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi üyelerinden Mevlevî tarikatına bağlı Mazhar Tevfik Bey'in hediye ettiği iki Arapça şiir bulunmaktadır. Birincisinin şiirde geçen isimlerden düvâzdeh türünde olduğu anlaşılmaktadır. Şiirde on iki imamın vasıflarından bahsedilmiş ve âl-i abâ sevgisi ele alınmıştır. İkinci şiir ise Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da Yezid'in askerine karşı söylediği söze övgü mahiyetindedir.

5b'de kurşun kalemle yazılmış bir salavât-ı şerîfe yer almaktadır ve Hz. Peygamber'e ve ehl-i beytine dua edilmiştir. Bu duanın tercümesi: “Ey Allahım! Hz. Muhammed ve ehl-i beytine gökyüzünün varlığı devam ettikçe salat ve selam olsun. Bereketin varlığı devam ettikçe Hz. Muhammed ve ehl-i beytine bereket ve selam olsun. Rahmetin varlığı devam ettikçe Hz. Muhammed ve ehl-i beytine rahmet eyle” (v. 5b).

6a'da Penâhî, ceddi Şeyh Hâmid-i Velî hazretlerinin iki şiirine yer vermiştir. İlk şiir Somuncu Baba'nın vahdet makamında söylemiş olduğu şiirdir. Penâhî bu şiiri “*Kur'ân*'ın özü” olarak nitelendirmiştir. Şiir 8'li hece ölçüsüyle söylenmiştir. Diğer şiir yine Hâmid-i Velî'ye ait olup münâcât türündedir. Bu münâcâtı

²⁶ Bu konuda daha geniş bilgi için bk. Fahri Maden, *Hacı Bektaş-ı Veli* (Erdem Yayınları, 2019), 84; Harun Yıldız, “Hacı Bektaş Velî Sonrasında Bektaşiliğin Oluşum ve Gelişimi”, *DEÜİFD Türk Kültürünü Mayalayanlar Özel Sayısı* (2021), 504.

Kayserili Mevlevî Dergâhı Şeyhi Atâyî Baba'nın oğlu olan Üsküdar Mevlevî Dergâhı şeyhi Ahmed Remzi Efendi yazıp İstanbul'da Murad Paşa Cami üçüncü kayyumu Hafız Celal Efendi'ye söyleyip Penâhî'ye ulaştırmıştır. Ceddi Hâmid-i Velî hazretleri bu münâcâtı Allah'a kavuştuğu tarih olan 815 [1412-13]'te söylemiştir. Aynı sayfada Hacı Bayrâm-ı Velî için kim tarafından söylendiği bilinmeyen bir şiir yer almaktadır.

6b ve **7a**'daki metin, Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hüseyin'in masumiyetine hitaben yazılmıştır. Hz. Ali ibadet ederken kölesi Abdurrahman ibn-i Mülcem tarafından hançerlendiğinde oğulları Hasan ve Hüseyin'e ayrıca küçük oğlu Muhammed Hanefî'ye vasiyette bulunur. Bu vasiyette dünyaya önem vermemeleri, zalime yardım etmeyip mazluma sahip çıkmaları, Hak'tan ayrılmamaları, dost ve düşmana adaletli olmaları gibi daha birçok konuda nasihatler yer alır. Vasiyetin sonunda Hz. Peygamber'in "Dünyada size iki ağır emanet bıraktım biri kitabım yani *Kur'ân*'ım diğeri aşiretim yani ehl-i beytimdir" hadîs-i şerîfi vurgulanır. Ayrıca ehl-i beyt ile *Kur'ân*'ın ikiz doğmuş çocuk gibi ikisinin bir kardeş ve tek nur olduğu açıklanmıştır.

7b'de Emeviye halifelerinden Abdülmelik oğlu Hişâm'ın hac vazifesi için Mekkeye gitmesi ve bu sırada İmam Zeynel Âbidîn hazretlerinin de Hacerü'l-Esvedde teşrifi anlatılmıştır. Hacıların karşılamak üzere İmam Zeynel Âbidîn'e yönelmeleri neticesinde Hişâm'ın bu durumu gurur meselesi yaptığı belirtilir.

8a'dan **9a**'nın başına kadar Penâhî'nin 46 beyitlik manzum neseb silsilesi yer alır. Silsilenâme, aruz vezniyle ve mesnevî nazım şekliyle kaleme alınmıştır. Penâhî kendisinden başlayarak ceddinin isimlerini tek tek yazmış ve soyunu Hz. Peygamber'e kadar dayandırmıştır. Silsilenâmenin sonunda ise ceddinin ayağının toprağı olduğunu söyleyerek onlara duada bulunur.

9a da silsilenin son iki beyti ve âl-i abânın isimleri yer almaktadır. Ayrıca Niyâzî-i Mısırî'nin bir gazeline yer verilir. Şairlerin aynı tarikat müntesibi ya da aynı memleketten olma gibi özelliklerinin derleme yapılırken şiirlerin seçkisinde rol oynadığı görülmektedir. Niyâzî-i Mısırî'nin Malatyalı olduğu hesaba katılırsa Penâhî'nin hemşehrisinin şiirlerine mecmuada yer vermek istemesi muhtemeldir. Aynı zamanda ehl-i beyt sevgisi etrafında birleşme ve tasavvuf anlayışlarında yakınlık düşünülebilir.²⁷ Mecmuada yer alan 6. beyit *Mısırî Dîvânı*'nda yer almamaktadır ve bazı kelimeler farklılık göstermektedir. Sayfanın sonunda ise aruz vezniyle kimin yazdığı belli olmayan bir müfred yer almaktadır.

9b ve **10a** da yer alan şiir Penâhî'nin oğlu Hasan Rızâ'ya aittir. Hasan Rıza hakkında biyografik kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Ancak dedesi Şeyh Sâlih Nihânî'nin onun doğumu üzerine yazdığı tarih manzumesinde Hasan Rızâ'nın doğum tarihi 18 Şevval 1290 [9 Aralık 1873] olarak gösterilmiştir.²⁸ Hasan Rızâ'nın yazmış olduğu şiir, bir Kerbela mersiyesidir. Bünyamin Çağlayan'ın ifadesine göre bu asırda Kerbela mersiyelerinin yazılmasındaki artışın sebeplerinden biri Bektaşîliğin tarihiyle alakalıdır. Özellikle Bektaşîler tekkelerinin kapatılmasını, Hz. Hüseyin'e yapılan zulüm gibi görerek çok sayıda bu türde mersiye yazmışlardır.²⁹ Ayrıca tarikat ehillerinin Kerbela mersiyesi yazmaları Hz. Ali'ye ve âl-i abâyâ sevgilerini göstermek için bir imkân sağlamıştır. Hüseyin Vâiz Kâşifî, bütün tarikatların Hz. Ali'den türediğini belirtir.³⁰ Kenan Erdoğan da aynı şekilde bu asır şairlerinden çoğunun kendileri sünnî oldukları halde belki de devletin Bektaşîliği yasaklamasına bir tepki ve hoşgörü olmak üzere veya sırf ehl-i beyt muhabbetinden dolayı bol bol mersiye, muharremiye ve Hz. Ali na'tı yazıldığını açıklar.³¹ Hasan Rızâ, mersiyesinde Hz. Hüseyin'in zalimce öldürülmesi üzerine hissedilen derin acıyı ve ehl-i beyt sevgisini dile getirmiş, Muaviye ve Yezid soyuna lanet okumuştur. Ayrıca Muharrem ayında Hz. Hüseyin'in yasını tutmanın bir ibadet olduğunu ifade eder ve bu ayla ilgili birtakım ritüellere değinir.

10b'de Dârü'l-Muallimîn (öğretmen okulu) hocalarından Ali Salahaddin Bey'in Seyyid Abdülkadir Yahya'nın ölümü üzerine yazdığı tarih manzumesi bulunmaktadır. Ali Salahaddin kaynaklarda "Yiğitoğlu"

²⁷Bk. İsmail Hakkı Aksoyak. "Müşterek Şiir Söyleme Geleneği", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, no. 8 (1999), 1.

²⁸Ekici, "Nihânî Dîvânı (İnceleme-Metin)", 25.

²⁹Çağlayan, "Kerbela Mersiyesi", 50.

³⁰Mahir İz, *Tasavvuf*, (Rahle Yayınları, 1969), 118.

³¹Kenan Erdoğan, "Saîd Paşa Dîvânına Göre 19. Yüzyıl Dîvân Şiirinde Görülen Bazı Değişimler", *Selçuk Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Dergisi*, no. 9 (2001): 93.

soyadıyla anılmaktadır. 1877'de İstanbul'da doğmuş, rüştiye ve mülkiyeden mezun olduktan sonra Arapça, Farsça ve Fransızca dersler alarak kendisini yetiştirmiştir. Bezm-i Alem, İstanbul, Davudpaşa Sultanileri, Darü'l-Muallimin ve Pertevniyal Lisesinde Arapça, Farsça ve edebiyat öğretmenliği yapmış ve 1936'da emekli olmuştur.³² 19 Zîlkade 1358 [31 Aralık 1939] tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Mezarı, Merkez Efendi'dedir.³³ Şiirlerinde ehl-i beyt sevgisinin önemli bir yer tuttuğu belirtilmiştir.³⁴ Seyyid Abdülkadir Yahya hazretleri hakkında ise tam bir bilgiye ulaşılamamıştır ancak bir mevlidi bulunan Abdülkadir Yahya olduğu tahmin edilmektedir.³⁵ Tarih manzumesinde soyunun Hz. Peygamber'e dayandığı, güzel ahlakla bezenmiş olup her zaman onun yoluna uyduğu, ilim ve irfan sahibi olup Nakşibendî tarikatı müntesibi olduğu açıklanmıştır. Penâhî, 10b'de yazılı olan diğer şiirin Bursa'da Abdülkadir Yahya'nın mezar taşı üzerinde de yazılı olduğunu belirtir. Buradan Seyyid Abdülkadir Yahya hazretlerinin Bursa'da yaşamış ve orada vefat etmiş olabileceği bilgisine ulaşılmaktadır.

11a'da Penâhî'ye ait iki müfred vardır. Birinci müfred babası Sâlih Nihânî'ye övgüdür. Ondan ders alınması gerektiğini ifade eden bu şiir vahdet-i vücûd temasıyla işlenmiştir. Diğer müfred ise Arapçadır. Bu müfredler haricinde ayrıca İmam Muhammed Gazâlî hazretlerinin *Rîsâle-i Tecrîd fî-Kelîme-i Tevhîd* adlı eserinin 1285 [1868-69] tarihinde Sahaf Efendi matbasında tabedildiği bilgisi bulunmaktadır. İmam Gazâlî'nin bir mevzu-daki faslının açıklaması yapılmıştır. Burada fakirliğine sabreden fukara kulların Allah'ın dostu oldukları ve Allah'ın o kişilere muhabbet edip onlardan razı ve hoşnut olacağı açıklanmıştır. Ayrıca eğer bir kul Allah rızasını kazanmak için yerinden bir karış ayrılırsa Allah'ın yüce rızasına yaklaşılmaktadır. Allah'ın fazlı, keremi ve rahmanı çoktur ve üstündür, kulluk vazifesini yerine getiren kimselere, namazını edâ edenlere pek çok ihsanlar bağışlamaktadır ve o kullarıyla kavuşma müjdelemiştir.

11b ve 12a'da fasıl devam eder ve hasta ziyaretinin sevaplarından bahsedilir. Ardından devam eden ince uçlu kalemle yazılmış kısımda Halvetiyye tarikatına intisap etme mevzusu geçmektedir.

12b'de tarikat kayıtları mevcuttur. Kayseri ve kazasından Halvetiyye tarikatına intisap edenler, mevkileri, zikirde rütbesiz olanlar ve biat edenlerin bilgileri bulunmaktadır. Aynı şekilde Malatya sancağı kazalarından yine tarikat müntesipleri, Halvetiyye'den olanların veya Kadiriyye tarikatına bağlı olan bir kişinin ismi not edilmiştir.

13a'da Hasırcızâde Hafız Mehmed Ağa'nın Kerbela mersiyesi ve bazı sosyal konular hakkında bilgi veren haşiyeler yer almaktadır. 19. asırda çok sayıda Kerbela mersiyesinin yazıldığı bilinmektedir. Bunun birçok sebebi olmakla beraber Anadolu halkının mazlumdan yana olmasının rolü büyüktür. *Mersiye*'de matem ayının geldiği ve yas tutulması gerektiğinden bahsedilmiştir. Hakk'ın sevgilisi Fatıma'nın oğlu nazlı Hüseyin'e düşmanlar bu'z etmişler ve kin duymuşlardır, o velâyet denizinin pak cevheridir, susuzluk içinde şehadet kadehini içmiştir. Şimr'e lanet okunmalıdır.

Varaklardaki metinler muhteva bakımından genellikle ehl-i beyt sevgisi etrafında birleşse de tam bir istikrar görülmez. Çünkü ilaç tarifi, kitap kayıtları ve soy silsilesi gibi metinler de yer almaktadır. Nazım ve nesir olmak üzere karışık şekilde hazırlanan mecmuanın günümüz yazısına çevrilmiş transkripsiyonlu metni aşağıda verilmiştir.

³²İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, (Millî Eğitim Basımevi, 1969), 1069.

³³Fevziye Abdullah Tansel, "XX. Asır Türk Edebiyatının Unutulmaması Gerekli Şairlerinden Ali Salâhaddin Yiğitoğlu", *İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, no. 3, (1977): 286.

³⁴Davut Ertem, "Ali Salâhaddin'in Şiirlerinde Ehl-i Beyt Sevgisi", *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, 8, no.16 (2022): 339.

³⁵Bk. Nilay Kınay Civelek, "Abdülkadir Yahya'nın Mevlid-i Şerifi", *Social Sciences Studies*, 55 (2020), 449-457.

2.2. Metin

1. **[1b]** Ol vaktiyle Hindistânda başılmış tefeyyüzât-ı eşer-bânî fi'l-mu'âşiri'l-Ķâdiriyye ya'nî matbû' Evrâd-ı Ķâdiriye ve Evşâf-ı Ķâzret-i Geylâniyye nâm kitâb 1300 [1882-83] târîhinde tab' olunmuş Matba'a-i Emîrî.

2.2.1. Romatizma 'îlâç Ta'rîfî

İspirto, kâfurî, amonyak, rûğan-ı zeyt, yağnî zeytûn yağı, afyon ruhu, terementi ruhu bunun cümlesini bir sîfâl içine koyup eyüce çalkalayıp birbirine güzelce karıştırdıktan sonra ağrıyan yere eliñle hiss edilinceye kadar şiddetli sürülecektir.

[2a] Tarîkat-ı 'Aliyye-i Celvetiyyeden fakîre intisâb eden mürîdân ve zevâdîñ esâmîleri, Burûsa zîr.

Manâstırlı olup İştânbulda şabûnculuk eden Rif'at tarîkat-ı Ķalvetiyyeden bî'at etmiş 29 Zî'l-hicce 1346 [18 Ķazîrân1928]...³⁶ yanıma gelmiştir. Bir gün sonra ya'nî sâlî günü memlekete gitmiştir. Trabzon vilâyeti dâhilinde Şamsun nâhiyesine merbûţ Bafra kaşabasinda vâkı' Ķâcî Nâbî Maħallesinde müftîoğlu dâmâdı rif'atlı Meħmed Cemâl... Ķâcî Bektaş Velî Efendiniñ sülâlesinden reşâdetli Cemâlû'd-dîn Efendiniñ konağında gece Balıkesirde muħabbet edilmiş... Mümâileyh Anķara vilâyeti tarîkiyle Bursa vâlisi 'atûfetli Ķalîl Rif'at Pâşânîñ yanına gitmiştir... Allah selâmet versin, muħibb-i nâzenîndendürür fî-3 Temmûz 1318 [16 Temmuz 1902] Bursa Selânîke... Müslim Penâhî.

Aţana vilâyetiniñ nefis-i Aţana mevķi'sinde Kaşâb Yeñi Maħallesinde müteveffâ Ķakverdi-zâde İsmâ'îl Efendiniñ küçük maħdûmu vilâyet-i mezkûreye merbûţ Ķamîdiye kaşâsı nüfûsu me'mûriyetine. Müstaħdem Osmân Ķayrî. 15 Temmûz 1295 [27 Temmuz 1879]

Sivâs vilâyetine merbûţ Dârende Ķâcîlar Maħallesinden olan Aţana vilâyetine merbûţ Ķamîdiye Kaşâsınıñ nefis-i Ķamîdiye nâhiyesinde Konaçoğlu Maħallesinde etmiş muķîm, alındı.

'An-aşl Konya vilâyetiniñ Teke sancağına merbûţ İbrâdî nâhiyesi ahâlisinden olan Ürgüpde muţavattîn olan Mülkiye Ķâ'immaķamlarından Aħmed Râşid bin Muştâfâ Şükrî Efendî.

'An-aşl Konya vilâyetiniñ Niğde sancağı dâhilinde Nevşehir kaşâsına bağı Tatar karyesi ahâlisinden Şeyħ Ķâcî Bekr Akzâ-zâde Muħammed ve yine karye-i mezkûrdandır 'afâ. Şakallıoğlu Niyâzî, Çolak ve Topal Muştâfâ daħı tarîkat-ı Ķalvetiyyeden bî'at etmişlerdir fî-25 Ķazîrân Sâlî yevm.

'An-aşl tevellûdü Kânlıcalı Marângoş İbrâhîm gemilerde çalışır, muħibdir, ba'z-ı vakt ... miħmân olur... mümâileyh 23 Sefer 1343 târîhinde tarîkat-ı Ķalvetiyyede yetmiş istigfâr, du'â ve tekbîr telķîn.

[2b] Konya vilâyeti dâhilinde Niğde sancağına merbûţ Uluagaç karyesinde sevk me'mûrlarından olup 'an-aşl Rûmîli Süloğludan üçüncü bölük yüzbaşlarından Ķâcî Meħmed 'Alî Meħdî Efendi muħibb-i nâzenîñ Konya vilâyeti dâhilinde Niğde sancağınıñ Rüstem Maħallesi ahâlisinden 'askerî jandarma zabtiyelerinden 'Ömer 'Alî Meħmediñ onbaşılık istirhâmında bulunduğı.

Sunğurlu sancağı taburunun dördüncü Yüzbaşısı Muħyî'd-dîn Efendi ķayınpederi Der-'âliyyede Eyyûb Sultânîñ üst tarafında Karyagdı Tekkesi postnişini Ķâfîz Şâlih Efendi vardır. Sunğurlu Ma'sûrî 'Alî Efendi bî'l-ħaşşa selâm eder. Ķâr pîr itlâķ olunan zevât-ı kirâm (1) Ķâzret-i Şeyħu'l-Ķâdir-i Celî (2) Ķâzret-i Celâlû'd-dîn-i Rûmî (3)... Muħammed Bahâû'd-dîn Şâh-ı Nakşibend-i Buħârî (4) Seyyid Yahyâ-yı Şirvânî bu zâmîr dördüncü Ķâcî Bektaş-ı Velî dedikleri kişi Ķak bu ki Sazlıkaya Şu'besidir. Mevleviyye ve Gülşeniyye gibi bu zâmîrde dede Nakşbendiyyede Ķâce ve Bektâşîyyede baba ve cümlesinde şeyħ ü 'azîz ü mürşid ü pîr ve Özbâkiyyede (Özbeklerde) şâh ve Ķâdiriyye ve Eşrefiyyede mürîdân derler ve tarîķde müctehid bulunanlarda şartın el-tarîķ denir. Türkiyede birkaç şeyħ kayd-ı kudret ü kuvvet Bâtîniyye Ķâcî olmak i'tibârıyla maķâm-ı tavzîfde erenler dedikleri gibi dede lafzın taşķîħat Seyyid Yûsuf Nesîb Dede Efendiniñ manzûmesi "istifâ-yı Ķavf eylemişler" bu daħı Muħammedî manzûmesi Mürre dergâhı kütübhânesine tâc-nâmeden ma'a şandıķadır. **Faşl** Ķâmid-i Akşarâyî Ķuddise sırruhu el-ħâc Bâyezîdde evâ'il-i Ķâlînde çekdiğı mücâhede ve celle vü

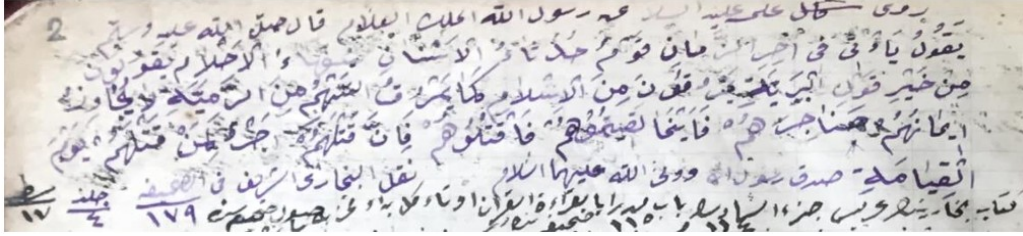
³⁶Mecmuadaki üç noktalı (...) yerler eski yazı metinde silik veya lekeli olduğı ya da cildin dikiş yerine geldiğı için sayfa kenarının aşınması nedeniyle okunamayan kısımlardır.

merdâne muḳâbelesinde tebriken 'atâ baba oldukları üzere püserlige ebnâsını o zamânda yine seyyid posta betâya Ḥalvetiyye üzere vaẓ' eylediler. Tügmesi yokdur, ol tâc-ı Şeyḥ Yaḥyâ-yı Şirvânî ḳuddise sırruhu erişir Ḥaḳḳa za'îf ü na'îf. Diğer sâlihün Dede 'Ömer Rüşenîde baḥş buyurmuşlardır ve Ḥâmid-i Velî müşârün ileyh ḥazretleri el-Ḥâcî Bayrâm-ı Velîye ḥâfî ya'nî yalın ayak gördükde taḥfîf-i mücâhede için ḳapısına baḥş eyleyüp anlar daḥı baş evlâdır deyü şeyḥi bulunan veliyy-i müşârün ileyhiñ tebriken iḥsân buyurdıkları hedâyâ-yı şerîfî tevâzû' tekbîren başlarına tâc eylemişlerdir. Anıñçün ki mezbûr yevmi terk ü bedende bir terk ile Eşref-zâde Şeyḥ Seyyid 'Abdu'llah İznîkî alıyor diğer dâmâdı ve ḥalîfesin pes. Fî'l-aşl tâc-ı Bayrâmiyye altı türlü iken 'anıñ mürîdânları ve mürşid tâcî ile sâlik tâcî beyninde fark-ı ḥafî vardır ki dervîş tâcî ṭolayan. Silsile-i Ḥalvetiyye babası şânları üzre iki, Dârendevî anlardan ya'nî Ḥâmid-i Velî Aḳsarâyî ḳuddise sırruhu ḥilâfetle bî-kâm olmuştur. Bu daḥı 'imâme şârîk ibtidâ yeşil 'arşâya eyle Ḥazret-i Cebraî'l 'aleyhi's-selâm oldu deyü cinânîndan ol yanda meşğûldür... İcâd eden ... Emeviyyeden Hişâmdır ki zihî yüz elli üç târiḥinde yazılmışdır. Bu dinde siyâh 'imâme-i ebter alayı olan ser-tâc-ı esmâ Ḥazret-i Resûl-i enâm 'aleyhi's-şalâvâtu ve's-selâmdır ki feth-i Mekke'de bir kere anıñla ḥuṭbe okumuştur sivâda ... okuduḡu du'â...ve melâ'ike de Cibrîldir çehâr ve 'Alî ve Ḥasan ve zî'n-nüreyn ol daḥı... 'Abbâsî siyâh destâr ile ḥaṭâ okumuştardır.

[3a]

Resim 1

Penâhî'nin Kitâb-ı Buhârî'den Naklettiği Hadisler

"Rûy-ı 'Alî 'Aleyhi's-selâm an-Resûlu'llâhu el-meliku'l-'allâme ḳâle celle'llâhu 'aleyhi ve sellem.Yekûlû ye'tî fî âḥiri'z-zemâni ḳavmun ḥudeşâü el-eşnân suhefâe el- aḥlâm ye'ḳûlûne min ḳavli ḥayre'l-beriyye yemrûḳune mine'l-islâmi kemâ yemrûḳu es-sehmu mine'r-ramyeti lâ yücâvizü imânuhum ḥanâcirahüm fe eynema lâḳaytümühum fe uḳtûlûhum fe inne ḳatluhum ecrun limen ḳatelehum yevmü'l-ḳıyâmeti. Şadaḳa Resûlu'llâh ve veliyyu'llâh 'aleyhi's-selâm" (Naklû'l-Buḥârî şerîf fî şaḥîfe 179 cild 4 satr 17).

Resim 2

Penâhî'nin Kitâb-ı Buhârî'den Naklettiği Hadisler

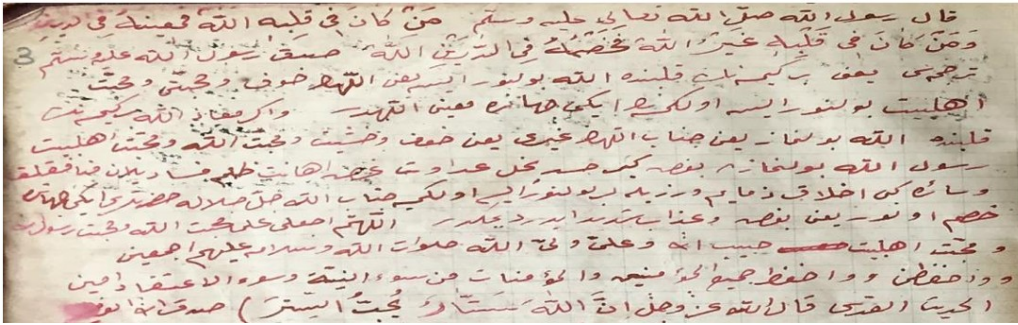
Kâle Resûlû'l-lâhi şalla'l-lâhü aleyhi ve sellem: "Lâ takûmu's-sâ'atü hattâ yaqtatitle fiatâni feyekünü dâvâhuma vâhide."

"Lâ takûmu's-sâatu hattâ yaqtatitle fi'atâni feyekünü beynehumâ maḫteletun 'azîmetün da'vâhümâ vâhide velâ takûmu's-sâ'atü hattâ yub'aşe deccâlunâ kezzâbûne ḫarîben min şelâşin küllühüm yez'umu ennehu resûlû'l-lâhi"³⁷ (177 şâhîfesinde 18 sekizinci satırında yazılmıştır).

"Kâle ḫâl Resûlû'llâh şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem yühliku'nnâse hâze'l-ḫayyu min ḫureysi..." "la yekmulu imânu'l-mer'i hattâ yuḫibbe li ahîhi ma yuḫibbu linefsihi"³⁸ "el-Belâ vü muvekkellun bi'l mantık"³⁹ "el-Müslimü men selime'l-müslimüne min yedihi ve lisanihi" buyurulmuştur. Ya'nî müslimân şol kimseye denir ki anıñ eliniñ ve diliniñ şerrinden kendi ebnâ-yı cinsi müslimânlar sâlim ü emîn olalar eliñ ü diliñ tıtmayan o le'imân müslümân degildir ve aña selâm vermek aşlâ câ'iz olamaz deyü buyurmuşdur diğerk ḫadîs-i şerîf yine "şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem efendimiz buyurmuşdur diğerk ḫadîs-i şerîf kâle Resûlû'llâh şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem..." Müslümân o kimsedir ki bütün Müslümânlar onuñ eliñden diliñden selâmettedir (Naklû'l-Buḫârü's-şerîf şâhîfe 179 cild 4 satır 17).

Kitâb-ı Buḫârîniñ 'Arabî cüz-i esmâ (114)... bâb...şol şâhîfesinde ve yine Buḫârî Şerîfiñ dördüncü cildiniñ yüz yetmiş sekizinci şâhîfesiniñ on birinci satırında meşhûr olan ḫadîs-i şerîfler rûd el-Buheyre kâle Resûlû'llâh şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem kâle lâ- tekûmu...

[3b] El-Ḥadîs-i Şerîf

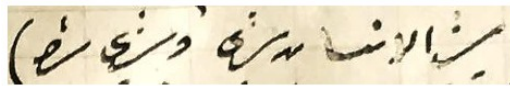

Kâle Resûlû'llâh şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem "Men aḫlasa li'llâhi erba'îne şabâḫen zeherât yenâ-bî 'u'l-ḫikmeti min ḫalbihi 'alâ lisânihi"⁴⁰

Tercümesi

Ya'nî her kim ki Allâh rızâsı için uyumayup kırk gün şabâḫa 'ibâdet ü tã'atle dâḫil olsa anıñ ḫalbinden 'ilm çeşmeleri zâhir olup ḫalbinden lisânınıñ ya'ni diliniñ üzerine gelür. Ol kimse o ḫavmden 'âlim ü 'ârif olup dâ'imâ lisâniyle 'ilm şarf ü nişânına mazḫar olur.

Şıdk-ı Resûlû'llâh ve Diğerk Ḥadîs-i Kudsiyye

"sırru'l-insân sırrı ve sırrı sırrahu"

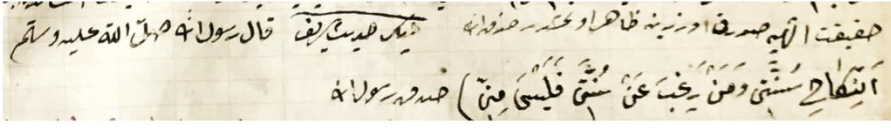
Ya'nî insâniñ sırrı benim sırrımıñ zâhiri ve şüretidir ve benim sırrım anıñ sırrınıñ bâtın u ḫaḫîkatidir. Bi-sırr-ı insân ḫaḫîkat-i insândan 'ibâretidir. Ḥaḫîkat-i ilâhiye şıdk üzerine zâhir olmuşdur Sadaḫatu'llâh.

³⁷ Aynı dava üzere olan iki grup bir biriyle kavga edip aralarında büyük bir ölüm olmadıkça kıyamet kopmaz (Buḫârî, Fiten 24).

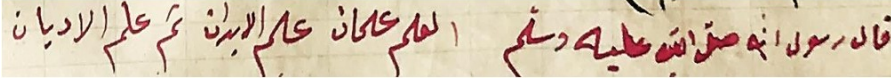
³⁸ Hiç biriniz kendisi için istediğini (mümin) kardeşi için istemedikçe (gerçek) iman etmiş olamaz. (İmam Ahmed b. Hanbel, El Müsned, el-Fethu'r-Rabbani Tertibi, 1/113).

³⁹ Belâ ağızdan çıkan söze bağlıdır (Suyutî el Câimu's-Sagîr, 1/110).

⁴⁰ "Haddizatında bir kimse kırk gün halisen ve muhtisen sabaha dahil olsa, yani kırk gün hulus üzerine olursa, ilim pınarları onun kalbinden lisani cari olur." (Keşfü'l-hafâ, 2/224).

Diger Hadîs -i Şerîf

Ḳāle Resūlu'llāh şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem, “en-nikâhü sünneti ve men rāğibe 'an sünneti feleyse minnî” Sadaḳa Resūlu'llāh.

Ḳāle Resūlu'llāh şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem, “el-ilmü 'ilmāni: 'ilmü'l-ebdāni şümme 'ilmü'l-edyāni”⁴¹.

Ḥazret-i risālet-penâh efendimiz hadîs-i şerîfinde zâhîren 'ilm ikidir birisi beden 'ilmî andan soñra ikincisi dîn 'ilmî deyü buyurmuşdur ve daḥı 'ilm ḥaḳîḳaten dördtür anıñ birisi zâhîrî üçü bâtınîdir:

Birinci

'İlmü'l-mülk ya'nî 'ilm-i dünyâdır

Ve 'ale's-şer'ati

Bunlar şer'at üzredirler

Ve bunlarıñ rûḥu cismânîdir

Ve tecellîleri tecellî-i âşâr

Ve 'aḳılları 'aḳl-ı ma'âş

Ve nefsleri nefs-i emmâre

Ve tevḥîdleri tevḥîd-i âşâr

Ve seyrleri seyrü'l-hâ Allāh

Ve maḥallehâsıdır 'ilm ü imānları

Ve ḥālîhâ'l-meyl ya'nî ḥâlleri meylidir

Ve nûrhâ ezraḳ ya'nî nûrları

Kevn ya'nî mâ'idir demek

İkinci

İlmü'l-melekût ya'nî 'ilm-i melâ'ikedir

Ve 'alâ ṭarîḳatü

Ya'nî bunlar ṭarîḳat üzredir

Ve bunlarıñ rûḥu rûḥ-ı seyrânîdir

Ve bunlar tecellîḥâ ef'âl ehlidir

Ve 'aḳlları 'aḳl-ı me'âddır

Ve nefsleri nefs-i levvâmedir

Ve tevḥîdleri tevḥîd-i ef'âldir

Ve seyrleri seyr-i hâ Allāhdır

Ve maḥallehâ ḳalb ya'nî 'ilm ü imānları

⁴¹El-'ilmü 'ilmāni 'ilmü'l-edyāni ve ilmü'l-ebdāni. “İlim, iki çeşittir: Biri dinlere, öbürü bedenlere ait ilimdir.” Bk. Mehmet Yılmaz, Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Kesit Yayınları, 2013), 245.

Ve hâlleri muhabbetdir ya'nî hâlihâ'l-muhabbet
 Ve nûrhâ aşfer ya'nî nûrları
 Şarıdır

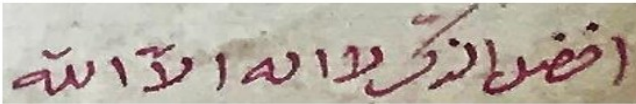
Üçüncü

İlmü'l-ceberût ya'nî Cebrâ'il 'ilmidir
 Ve 'ale'l-ma'rifeti ya'nî bunlar ma'rifet ehlidir
 Ve bunlarıñ rûhu rûh-ı sultânîdir
 Ve bunlar tecellî-i ef'âl ehlidir
 Ve 'ağılları 'aql-ı münebbihdir
 Ve nefisleri nefis-i mülhemdir
 Ve tevhidleri tevhid-şifâtdır
 Ve seyrleri seyr-i hâ 'aliyyu'llâhdır
 Ve maḥallehâ'r-rûh ya'nî 'ilm-i ravza mazhardırlar
 Ve hâlihâ'l-'aşk ya'nî hâlleri 'aşkıdır
 Ve nûr-ı hâ aḥmer ya'nî nûrları
 Kırmızıdır

Dördüncü

'ilm-i lâhût ya'nî ilmi'l-lahî
 Ve 'ale'l-ḥaḳîḳati ya'nî bunlar ḥaḳîḳat üzeredir
 Ve bunlarla rûhu rûh-ı ḳudsîdir
 Ve'l-tecellü'z-zâta ya'nî tecellî-i zâta
 Ve 'aql-ı küll ya'nî 'aql-ı küle mazharlardır
 Ve nefsü'l-muṭma'inne ya'nî nefsi muṭma'ime
 Ve tevhidü'z-zât ya'nî tevhid-i zâta mazhardır
 Ve seyr-i hâ ma'â Allâh Allâh ile
 Bir bir seyr ederler
 Ve maḥallehâları ya'nî 'ilmleri serdedir
 Ve ḥâlehâ el-vuşlat ya'nî ḥâlleri
 Dâ'imâ Cemâlu'llâh vuşlatdır
 Ve nûr hâ ebyeẓâ ya'nî nûrları beyâzdır

Ve Ḳâle Resûlü Şall'allâhu 'Aleyhi ve Sellem

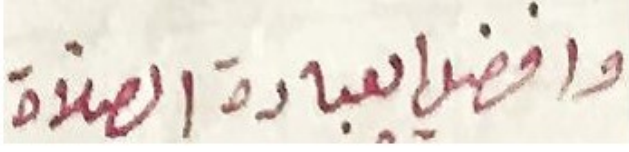

*Eḳḍalü'z-zikri lâ ilâhe illa'llâhu*⁴²

⁴² Eḳḍalü'z-zikri lâ-ilâhe illa'llâhu ve eḳḍalü'd-du'âi elḥamdü li'l-lâhi. "Zikrin en makbulü 'Allah'tan başka ilâh yoktur' demektir. Duanın en üstünü 'Allah'a hamd olsun' demektir." Bk. İsmail b. Muhammed Aclûnî, *Keşfü'l- Hafâ*, c. II. (Beyrut: Dâru'l-İhyâ, 1352), 152.

Tercümesi

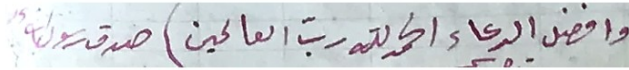
Ya'nî zikriñ efđalı kelime-i tevħîd ya'nî
Lâ ilāhe illā' llāh Muħammedü'r-Resūlu'llāh

Ve efđalü'l-ibādetü's-şalāte

Tercümesi

Ve 'ibādetiñ efđalı de namāzdır
Ya'nî beş vakt devām etmekdir

“Ve efđalü'd-du'ā “el-ħamdü li'llāhi Rabbü'l-‘ālemīn”⁴³şadağa Resūlu'llāh”

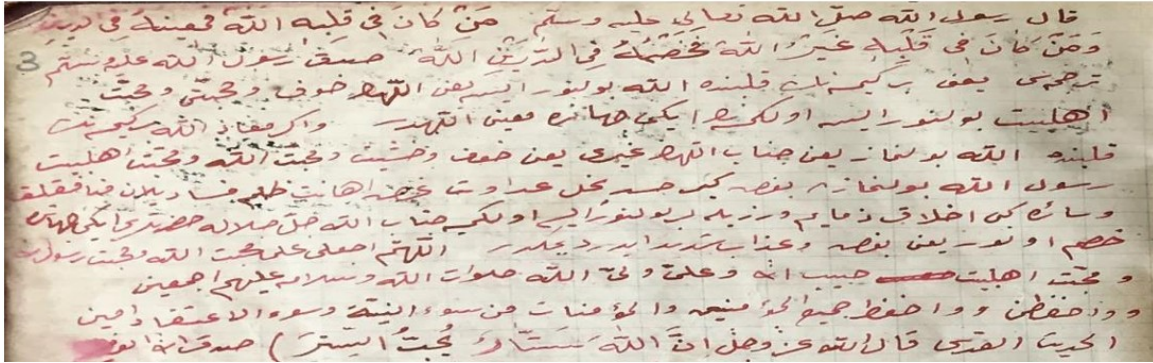
Tercümesi

Ve du'āniñ efđalı de Ĥaķķa ya'nî Rabbü'l-ālemīne
Türkçesi 'ālemiñ Rabbine ĥamd ü şükr edip

[4a]

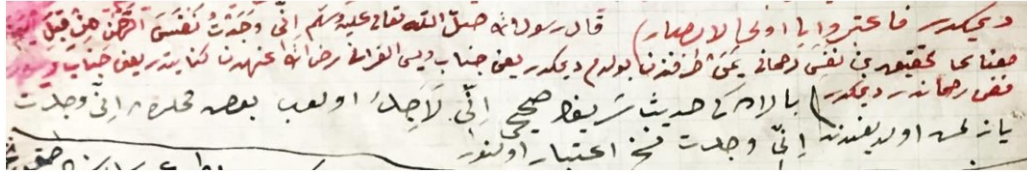
Resim 3

Bazı Hadislerin Tercümesi

Tercümesi

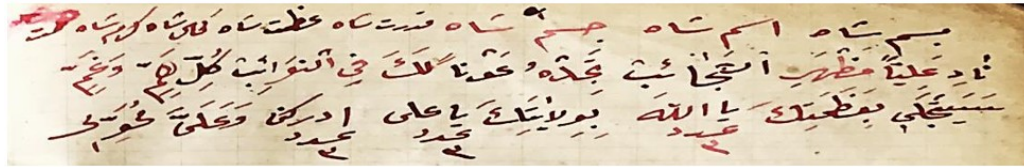
Ya'nî bir kimsenin ĥalbinde Allāh bulunur ise ya'nî Allāhiñ ĥavf u muħabbeti ve muħabbet-i ehl-i beyt bulunur ise ol kimseniñ iki cihānda mu'tini Allāhdır ve eger ma'āza'llāh bir kimseniñ ĥalbinde Allāh bulunmaz ya'nî cenāb-ı Allāhiñ ĥayrı ya'nî ĥavf u ĥaşın u muħabbetu'llāh ve muħabbet-i ehl-i beyt-i Resūlu'llāh bulunmaz da buğz kibr ĥased buħl 'adāvet ĥaraż ihānet zılm fesād yalan münāfıklık vesā'ire gibi aħlāk-ı zemāyīm ü rezīleler bulunur ise ol kimseye cenāb-ı Allāh celle celālühü ĥazretleri iki cihānda ĥaşm olur ya'nî buğz u 'azāb şedīd eder demekdir. Cenāb-ı Allāh settārdır ya'nî şaķlayıcıdır ya'nî örtücüdür 'aybı ve noķsanı setr eden ya'nî şaķlayan ve örten ĥullarına da muħabbet eder demekdir. Zinhār bir kimseniñ 'aybını görmez örter iseñ ya'nî setr eder şaķlar iseñ cenāb-ı Ĥaķ da gerek dünyāda ve gerek rüz-ı maħşerde seni fāş etmeyip günāh ve kuşuruñu örter ya'nî şaķlar ve setr edip kimseye fāş etmez demekdir.

⁴³“Duanın en makbulü ālemlerin Rabbine ‘el-ħamdü li'llāhi’ demektir.” Aclunî, *Keşfü'l-hafâ*, 1, 52

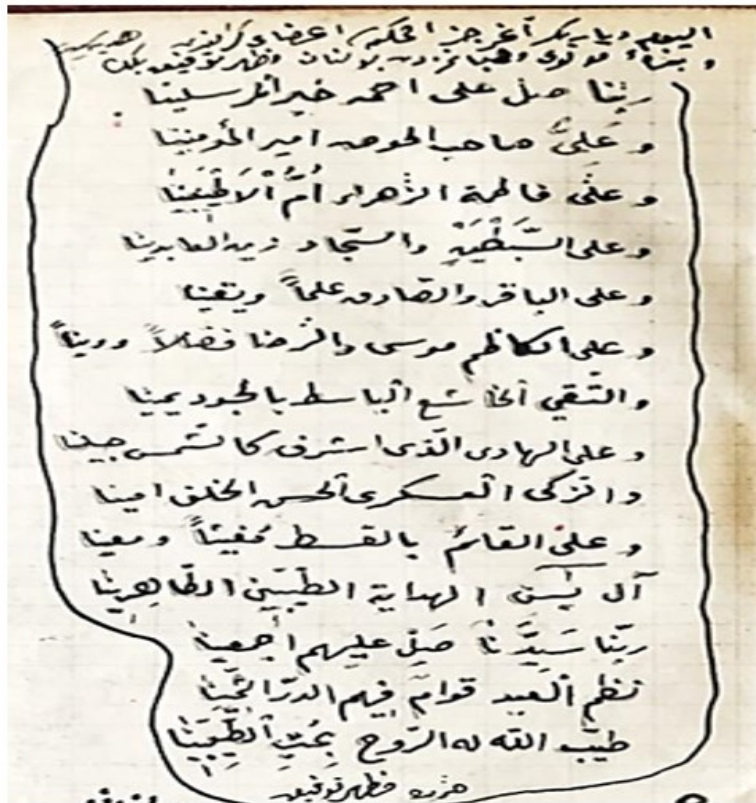
Resim 4**Hadis Tercümesi**

Ya'nî ma'nâ-yı taḥkîk "Bi-nefsi raḥmānî Yemen tarafından buldum." demekdir ya'nî cenâb-ı Veysü'l-Ḳarānî raḍiya'llāhu 'anhdan kināyetdir ya'nî cenâb-ı Veysü'l-Ḳarānî feyz-i raḥmāndır demekdir. Bālâdaki ḥadîs-i şerîfîñ şaḥîḥi "inni lâ-eceḥ" olup ba'z maḥalde inni vecdet yazılmış olduğundan "inni vecdetü feshu" i'tibâr olunur.

Dāgîstānî Seyyid Aḥmed Ḥüsāmü'd-dîn Efendi merḥûmuñ *Maḳşadü's-Sâlikîn* nām maṭbû' risâlesiniñ tokuzuncu şaḥîfesinde yedinci satırında yazılan şu ḥadîs-i şerîf *ḳāle Resûlu'llāh 'aleyhi's-selām ve âlihi umirte ve bi'l-'ilmi şümme bi'l-ḳavli şümme bi'l-fi'li*.

[4b]**Resim 5****Zikir**

Bism-i şāh (be-ism-i şāh) ism-i şāh cism-i şāh ḳudret-i şāh 'izzet-i şāh kemāl-i şāh kerem-i şāh himmet-i şāh nād-ı 'aliyyen maḫḫar-ı emcā'ib meccidhu 'avnākelek fî-envā'ib küllü hemmi ve ḡammı müsteccelî bi-'āzametike yâ Allāh ('aded 3) bi-vilāyetike yâ 'Alî ('aded 3) edreknā ('aded 3) ve 'aleyya Muḫammedî. page

[5a]**Resim 6****Mazhar Tervîk Bey'in Hediyesi Arapça Şiir**

El-yevm Diyârbekr Ağır Cezâ Maḥkemesi A'zâ-yı Kirâmından ve Binâen Mevlevî Muḥibbânımızdan Bulunan Maḥzar Tevfîk Begîñ Hediyesidir:

1. Rabbenâ salli 'alâ Aḥmede ḥayre'l-mürselînâ
Ve 'aliyyün şāḥibu'l-ḥavzi emîre'l-mü'minînâ
Ve 'alâ Fâtimate'z-Zehrâ ümmü'l-eṭyebînâ
Ve 'ale's-şibtayni ve's-süccâdi Zeyne'l-Âbidînâ
2. Ve 'ale'l-Bâkiri ve's-şâdiki 'ilmen ve yakînâ
Ve 'ale'l-Kâzimi Mūsâ ve'r-Rızâ fazlen ve dînâ
Ve't-Takîyyi'l-ḥâşî'i'l-bâsiṭi bi'l-cûdi yemînâ
Ve 'ale'l-Hādî'l-llezî eşreḩa ke's-şemsi cebînâ
3. Ve'z-Zekîyyi'l-'Askerîyyi'l-ḥüsnî'l-ḥulḩi emînâ
Ve'ale'l-ḩâ'imi bi'l-ḩıstî kefiyyen ve mu'înâ
Âli Ṭaha [?] el-behiyyeti't-ṭayyibi'l-ḩâhiriyyâ
Rabbi seyyidînâ şalli 'aleyhim ecma'înâ
Naẓmü'l-'abdi ḩavvâmi fîme'z-zâ'inâ
Ṭayyibu'llâhu lehü'r-rûḩa bi-meni't-ṭayyibînâ
Haziḩi zāḩirü'd-dîne
ḩarrerehu Maḥzar Tevfîḩ

Resim 7

Mazhar Tevfik Bey'in Diğer Şiiri

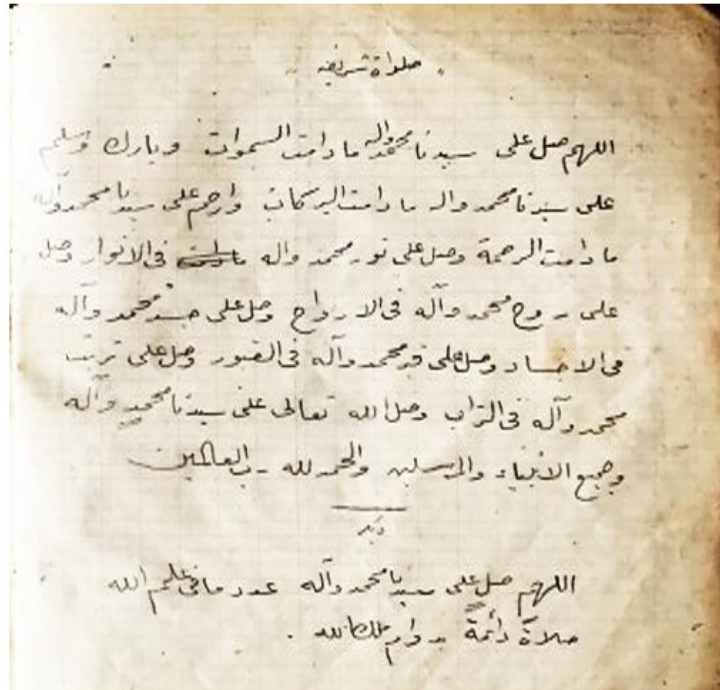
İmâm Hüseyn 'Aleyhi's-selâm Efendimiziñ Kerbelâda 'Asker-i Yezîde Karşu İrâd Buyurdukları Nuṭṭa Faḥriyeleridir:

1. Ḥayretu'llâhi mine'l-ḥalkı ebî
Ba'de ceddî ve ene ibnu'l-ḥayreteyn
2. Fiḍḍatin ḳad ḥilkatü min zehebin
Ve ene'l-fiḍḍatu ve ibnu'z-zehebeyn
3. Vâlidî şemsun ve ummî ḳamerî
Ve ene'l-kevkebu beyne neyyireyn
4. Men lehu ceddüke ceddî Muştafâ
Aḥmedü'l-Muḥtâr şubḥu'z-ḳulmeteyn
5. Men lehu ebbüke ebî Ḥaydar
Ḳatele'l-küffâr fi-yevmi'l-ḥadveteyn
6. Men lehu ummüke ummî fi'l-verâ
Biḍ'atu'l-muḥtârî ḳurratu külli 'ayn
7. Men lehü 'ammuke 'ammî Ca'fer
Zî'l-cenaḥayn aşîlü'l-nesebeyn
8. Ummi'z-Zehrâ ḥakken ve ebî
Vârişu'l-'ilmi ve Mevlâ's-şakaleyn
9. Nahnu eshâbu 'abâ ḥamsetünâ
Ḳad melekñâ şarḳahâ ve'l-mağribeyn
10. Nahnu Cibrîlu ğedâ sâdisuna
Ve lenâ'l-Ka'betü şümme'l-ḥarameyn
11. Ümmetü'l-muḥtari karru ayüninâ
Fî ğadâ tusḳavna min keffi'l-Hüseyn

[5b]

Resim 8

Salavât-ı Şerîfe

[6a] Ecdād-ı 'Atam Kûṭbu'l-Aḳtāb ve Ğavṣü'l-A'zam Seyyid Şeyḥ Ḥāmid-i Velī Ḳuddise Sırruhu'l-Celī Efendimiz Ḥazretleriniñ Lisān-ı Vahdetden İrād Buyurdukları Mevzūn Fahriyye-i Ledünniye-i Ḳudsiyyeleridir ki Burūc-ı Zîr Taṣṭîr Olunañ Nuṭṭ-ı Muḳaddesî ve Mağz-ı Ḳur'ân

8'li Hece Ölçüsü

1. Biz ol 'uṣṣāk-ı serbāzuz
'Aḳl-ı reṣīde yār olmaz
Mey-i 'aşḳ ile sermestüz
Bize hergiz ḥumār olmaz
2. Diriyüz dā'im ölmezüz
Ḳarañlarda ḳalmazuz
Çürüyüp toprak olmazuz
Bize leyl ü nehār olmaz
3. Bizüm illerde ay [u] gün
Şebāt üzre ṭurur dā'im
Televvün irişüp añā
Gāhī bedr ü hilāl olmaz
4. Bizüm gülşendeki güller
Ṭururlar tāze şolmazlar
Ḥazān olup dökülmezler
Zemistān-ı bahār olmaz
5. Şarāb-ı 'aşḳı çün içdük
Ferāğat mülkine göçdük
Yanup 'aşḳuñla ṭutuşduk
Bize taḥrîḳ ü tār olmaz
6. İrelden şems nūruna
Vücūdum zerreden ḳaṭre
Ne ḳaṭre 'ayn biḥār oldu
Añā ḳa'r u kenār olmaz
7. Bırak ey Ḥāmidī varı
Görem dersin sen ol yārı
Göricek ol tecellāyı
Andan özge kemāl olmaz

Bu daḥı gene ceddīm Ḥāmid-i Velīniñ diğeri bir münācâtıdır bu münācâtı Ḳayşeriyyeli Mevlevî Dergāhı Şeyḥ 'Aṭāyî Babanıñ maḥdūmı olup el-yevm Üsküdār Mevlevî Dergāhı Şeyḥi olan Aḥmed Remzî Efendi yazup İstanbulda iḳrār eden Murād Pāşā Cāmi'-i şerīfî üçüncü ḳayyumı Ḥāfız Celāl Efendi ile irsāl etmişdir müşārün ileyh ceddīm Ḥāmid-i Velī ḥazretleri 815 tārīḫinde 'ālem-i ḥicāle teşrīf etdiği Tācū'l-'Ārifin tārīḫinde yazıyor ḳuddise sırruhu'l-'azīz der-Nuṭṭ u Münācāt-ı Ḥāmid-i Velī Aḳsarāyî

8'li Hece Ölçüsü

1. Senden ṭolu iken cihān
Oldum zuḥūruñda nihān
Ger bulayım seni 'ayān
Yā Rab n'ola ḥālüm benüm
2. Dilde ḳanā'at olmaya
Zühd ile ṭā'at olmaya
Senden hidāyet olmaya

Yâ Rab n'ola hâlüm benüm

3. Şol gün ki mîzân kurula

Hak tapusunda turula

Turma Halâyık sürüyle

Yâ Rab n'ola hâlüm benüm

4. Ağlaram işte zâr ile

Kaldum dirîğ ağıyar ile

Bilişmedüm sen yâr ile

Yâ Rab n'ola hâlüm benüm

5. Hâmidîniñ gözi yaşı

Toldurur taş ile taş

Bilmem n'edem ğarîb baş

Yâ Rab n'ola hâlüm benüm

İsmi Maḥlaşı Mechûl Bir Kimse Hâcî Bayrâm Velî Kuddise Sırruhu'l-Hakka Söylemiştir

7'li Hece Ölçüsü

1. Devrânıdur sürilen

Sultân Hâcî Bayrâmuñ

Nevbetidür o rîzân

Sultân Hâcî Bayrâmuñ

2. Rûḥa senden nûr çıkar

'Arşuñ üstine atlar

Görür gözi açıklar

Sultân Hâcî Bayrâmuñ

3. Hiç gümânı olmasun

Du'ası maḳbûldurur

Azimüñ ola dînüñ

Sultân Hâcî Bayrâmuñ

4. 'İsâ Peyğamber gibi

Ölmiş göñli dirildir

Yetişicek cezbesi

Sultân Hâcî Bayrâmuñ

5. Didi Şeyḥ Hâmid aña

Öñünden şoñ gör olsun

Gördür öñünden şoña

Sultân Hâcî Bayrâmuñ

[6b] Cenâb-ı Şâh-ı Velâyet-i İmâm'Aliyyü'l-Murtażâ 'Aleyhi's-Selâm ve Âlihi Efendimiziñ Maḥdüm-ı Ma'sûm-ı Mükerrerlerine Hiṭâben Velâyet-Penâhileridir

Târîḫ-i hicretîñ kırk beşinci senesi şehr-i Ramazân-ı şerîfin on yedinci cum'a günü Kûfe Mescidinde eşrâf katında Hâzret-i Şâh-ı Velâyet-i İmâm 'Aliyyü'l-Murtażâ 'aleyhi's-selâm ve âlihi efendimiz 'ibâdet eder iken kölesi 'Abdu'r-raḥman bin Mülcem nâm Hâricî-i bed-fercâm mübârek ser-i sa'âdetlerini kılinc ile darb u mecrûḥ eyledikde maḥâdîm-i kirâmîleri İmâm Ḥasan ü İmâm Ḥüseyn 'aleyhi's-selâm efendimiz ḥâzerâtı gelip alıp menzil-i sa'âdetlerine nakl buyurdular. Elem-i zaḥm ve şiddet-i veca'dan kendilere ğaşy-ı 'arız olup bir müddetden şoña ifâkat geldikde necl-i necîbleri İmâm Ḥasan ü İmâm Ḥüseyn 'aleyhi's-selâm ile şağîrleri Hâzret-i Muḥammed Ḥanefî raḍiya'llâhu 'anhâyı ḥuzûr-ı sa'âdetlerine getirdip işbu zîrdeki mu'azzama-i ḥaseneyi vaşîyyet ü emr buyurdular.

Şüret-i Mu'azzama-i Şerîf

Ey oğullarım! Hâk sübhâne vü te'âliden gıybet ü şehâdetde ittikâ vü haşyet ve âhirete meyl ü rağbet ve dünyâdan zühd ü a'râz edin ve dünyâdan fevt eylediğiniz şey'e te'essüf etmeginiz ve dâ'imâ hayr işleyiniz. Zâlîme ihânet ve mazlûma i'ânet eyleyiniz ve hâl rızâ vü gâffınızda hikmet-i Hâkdan 'udül etmeyiniz ve ğinâ vü fakrda istikâmet üzre olunuz ve dost u düşmanınıza 'adâlet ediniz ve hâl-i neşât ü keselde 'amel-i hayr ü tâtde olunuz ve şiddet ü rehâda ve sürürda ve kederde Allâh te'âlâden râzî olun. Ey oğullarım! Bir fi'l ki zâhirî kerîh ü şer görünüp lâkin anı işlemekle cennete nâ'il olunur ol fi'l kerîh degildir anı işleyin ammâ zâhirde güzel görünüp encâmı nâr ola anı terk edin her bir cennetin ni'meti dünunda olan ni'met hâkîr ve 'azâb-ı âhiretin dünunda olan belâ-yı 'âfiyetdir. Ey oğullarım bir kimse kendi nefsinin 'aybını ve bilirse gayrın 'aybından bî-nazar ü gâfil oldur ya'nî gayrın 'aybını görmez ve bir kimse Hâk sübhâne ve te'âlânın takdîr ü taksimine râhı fevt olan şeylere mahzûn olmaz ve bir kimse bâgî vü tuğyân seyfini selli vü ihrâc ederse 'âkıbet o seyf ile kendi maqtûl olur ve mü'min karındaşını ikâ' için kuyu kızar ise ol kuyuya kendi düşer...ve âhîrî hâşasını a'zâm eden kimse kendi hâşasını onarır ve bir kimse re'y ve birbirine 'ucb u gurûr ederse hâşâ vü dâlâlinde vâkı' olur ve kendi 'aqlıyla âhîrî re'y ü istişâresinden müstağnî olursa ya'nî şüret-i zelîl olur ve nâsa tekebbür edenler 'âkıbet hâkîr ü rezîl olur.

[7a] Ve bir kimse esâfil ü erâzil ile görüşür ya'nî ihtilâf eder ise ve medâhil-i sū ve mevâzî'-ı töhmete dâhil olan her ne kadar şabûh eylemiş ise de müttehim olur ve 'ulemâ ile mücâlese eden muḳarr ya'nî muḳarrem ü muazzam olur ve çok mizâh u laṭifeden istihfâf olunur ve bir kimse neyi iksâr ederse ya'nî dâ'imâ işi güç etdiği kavî ü fi'l ile müştahir ü ma'rûf olur ve çok söyleyenin hâşası ekşer hâşası ekşer olanın edeb ü hayâsı kalîl ve hayâsı kalîl olanlar vera' u takvâsı kalîl olur ve vera'ı kalîl olanın kalbi meyyit olan 'ayânen bi'llâh cehenneme dâhil olur. Ey oğullarım! Edeb mizândır ve hüs-n-i hulk hayr-ı karindir. Ey oğullarım 'âfiyet on cüz'dir tokuz cüz zıkrullâhdan mâ'adâ olan samt u sükûnetde bir cüz'i süfehâ ile mücâleset ü şohbeti terkde hâşıldır. Ey oğullarım! Fakrın zîneti şabr ve ğinânın zîneti şükrdür. Ey oğullarım! İslâmdan a'lâ şeref ve takvâdan a'lâ kerâmet ve tevbe vü istiğfardan ve şefî' ve 'âfiyetden beden ü vücûddan aḥseni şevb ü libâsı yokdur. Ey oğullarım hırş u tâma' ta'b u meşekḳatın miftâhı ve elem ü şiddetin vâzih ve binegidir buyurdular ki her biri tedbîr-i nefis ve menzil ü mülkde kitâb u sünnet kavlince birer kâ'ide-i marziyedir deyü buyurdular ve vaşîyyete hitâm verdiler ba'de iki gün yaşayup ol zaḥm sebebiyle şehâdeten 'andelîb-i rûh-ı ḳuddise-i terennüm-sâzı kafes-i letâfet esâsından pervâz edip rıyâz-ı 'Adene hırâmân ve âşiyân-ı Firdevse revân oldu. Ḳabr-i pür-nûrları maḥdûm-ı mekremetleri İmâm Ḥasan ü İmâm Ḥüseyn Efendilerimiz Ḥazerâtına işâretleri üzerine taḡayyub ya'nî ḡayb u ihfâ olundu. Bu cihetden ilâ el-ân ihtilâf üzeredir ancak Necfde olduğu meşhûrdur Raḍiya'llâhu 'anhu ve irzâhu (4 Rabîu'l-âhîr 1248 ve kâle Resûlu'llâh şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem "innî terektü fiküm eş-şakaleyn kitâbu'llâhî va'atrafî (Sünneti)." şadâka Resûlu'llâh ma'nâsı ya'nî dünyâda size iki ağır emânet terk etdim ya'nî bıraktım biri kitâbım ya'nî Kur'ânım diğeri 'aşîretim ya'nî ehl-i beytimdir buyurmuşdur. Bir ḥadîs -i şerîfde de el-Ḳur'ân ü ehl-i beyti ... buyurmuşdur ya'nî ehl-i beytim ile Kur'ânım ikiz toḡmuş çocuk gibi ikisi bir ḳardaş ve nûr-ı vâhiddirler demekdir.

[7b] Emeviye ḫalîfelerinden 'Abdü'l-Melik oğlu Hişâm nâm ḫalîfe Ka'be-i şerîfi ṭavâf etmek üzre Mekke-i mükerremeye ma'-vüzerâ vardıklarında Ḥacerü'l-esvedî isti'lâm etmege kıyâm etmişler ise de nâsik izdihâmı isti'lâma mânî' olur. Tefriḫa ersen ṭıynet-ı mel'ünânelerinde merkûz-ı gurûr sebebiyle nâsik izdihâmı teskin olun fikriyle bir kenâra oturduklarında ḳarşu ṭarafından bir yolda 'abâvir iki hırḳa içinde Ḥacerü'l-esvedî Emîri isti'lâm İmâm-ı Ekrem Zeyne'l-Âbidîn ḫazretlerinin teşrîf buyurmaḳda olduklarını ḥuccâc görmeleri üzerine müşârün ileyh ḫazretlerini ḥuccâcın istikbâl ü selamlamak istedikleri merkûm Hişâmın kibr ü gurûruna toḳunarak İmâm müşârün ileyhî ... ḫitâben ... diyerek ... rüsd-i vükelâsı her tevhidle ḫavfına ...'adem müdâvemât beyân eylemeleri üzerine şâ'ir-i şehîr 'Arab merkûm Hişâmın Âl-i 'abâya itâle-i lisânla... meşhûr iken... muḫabbet-i ḫânedânınca berây... muḳaddes kelimâtı irâd buyurmuşdur işbu ebyât ise şâ'ir müşârün ileyhîni câ'ize-i maḡfirlehâ olsun ve lu'b mâ-vefâtına... İmâm müşârün ileyhâda...

[8a]Nezdimizde Mevcûd u Maḥfûz Bulunan Ṭomâr ve Silsile-i Muḳaddes Mûcebince Faḳîr [ü] Ḥaḳîrden Bed ile Ecdâd-ı 'İzâmımız Ḥazret-i Risâlet-me'âb Şalla'llâhu 'Aleyhi vesellem ve Âlihî Efendimize Vâsıl Oluncaya Ḳadar Silsile-i Ṭayyibemiz ber-Vech-i Zîr Nazmen Beyân ü Taşṭîr Olunur

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

1. Ḥudâyâ kıl baña luṭf [u] hidâyet
Neseb silsilemi edem ḥikâyet
2. Menim nâmım Seyid Müslim
Günehkârım 'inâyet kıl îlâhî
3. Pederimdir Seyid Şâlih Nihânî
Erişdi Ḥaḳḳa terk etdi cihânı
4. Anıñ pederi Seyyid Muştafâdır
Daḥı maḥlaşı Feryâdî Babadır
5. Anıñ da pederi Maḥmûd-ı evvel
Meşâyiḥ idi 'aşrında mükemmel
6. Anıñ da pederi Naḳîbü'l-eşrâf
Şiḥ Aḥmed-i Velî derlerdi eslâf
7. Anıñ pederidir Seyyid Muḥammed
Tecellî etmiş anda sırr-ı Aḥmed
8. Şeyḥ Seyyid Ḥüseyn pederdir aña⁴⁴
Bular himmet edeler cümle baña
9. Aña çün Pîr Muḥammed-i şânî vâlid
Özünde Ḥaḳḳı kılmışdır meşâhid
10. Ki Şeyḥu'l-Ḥacc Aḥmed-i sâni anıñ
Pederi oldu ol şânı 'ulânıñ
11. Şeyḥ Seyyid Ḥalîl Ṭaybî mükerrem
Pederdir aña evvel şânı mu'azşam
12. Anıñ da pederi ol Ğavş-ı A'zam
Zemîn ü âsumânıñ kuṭbı efḥam
13. Ḥacî Bayrâm Velîyi eden irşâd
Şomuncı Baba deyü çıkarın âd
14. Veliyyu'llâh-ı âḥirü'z-zamândır
Aña muḥibb olan ehl-i imândır
15. Ki Seyyid Şeyḥ Ḥacî Ḥâmid Velîdir
Resûlüñ vârişi şulb-i 'Alîdir
16. Anıñ Seyyid Mûsâdır vâlidî bil
Daḥı maḥlası Şemsü'd-dîn işitgil
17. Irâḳdan hicret etmiş Rûma gelmiş
Ki şehir-i Ḳayserîyi mesken etmiş
18. Aña Seyyid Şeyḥ Ḥasan pederdir
Bulunmaz kıymeti 'âlî güherdir

⁴⁴8, 9, 10, 11, 13, 18, 27, 30 ve 34. beyitler vezin bakımından kusurludur.

19. Pederi Seyyid İbrâhîm olupdur
O da hicretle Başraya gelipdir
20. Anıñ da pederi Seyyid Süleymân
Ṭarîḳ-i Ḥalvetîden sürdü erkan
21. Aña Seyyid Ḥasan şânî pederdir
Meşâyih içre ğāyet mu'teberdir⁴⁵
22. Anıñ pederidir Maḥmūd-ı şânî
Ḳamudan i'tilâdır 'izz [ü] şânı
23. Aña vâlid daḥı Seyyid 'Alîdir
Cihânıñ ḳuṭb-ı burhân-ı celîdir
24. Anıñ pederidir Maḥmūd-ı şâliş
Resûlün cümle aḥlâḳına vâriş
25. Kî Sa'dü'd-dîn pederdir aña ey cân
Ṭabaḳât şâhibidir işbu sultân
26. Buña da Seyyid İshâḳ oldı vâlid
Bu daḥı Ğavs-ı A'zam hem mücâhid
27. Peder Seyyid Süleymân-ı şânî aña
Tevellüdü Buḥâra ḳalma ṭaña
28. Daḥı Seyyid Süleymân-ı şâliş anıñ
Pederi hem naḳîbi İsfehânıñ
29. Buña vâlid Üçüncü Seyyid Aḥmed
Re'isü'l-Ḥorasân âl-i Muḥammed
30. Bunuñ Seyyid Hüseyin-i şânî pederi
Şerîf hem muḥâcir al ḥaberi
31. Aña vâlid Seyyid Mūsâ'-ı şânî
Olup Bestâma naḳli ez-beyânı
32. İkinci Seyyid İbrâhîm aña hem
Peder oldı aña ol nûr-ı Ekrem
33. Bunuñ da pederi ol nuṭfe-i pâk
Kî ya'nî Seyyid 'Abbâs nûr-ı eflâk
34. Zâtıñ vâlidî nûrû'l-hüdâdır
Daḥı hem maḫḫarı sırr-ı Ḥudâdır
35. İmâmü'l-mü'minîn Nâciyândır
Hem ol ser-mezheb-i ehl-i îmândır
36. Kî ya'nî ol İmâm Ca'fer-i Şâdık
Bunuñ râhına ğitmeyen münâfık
37. Muḥammed Bâḳır oldu aña vâlid
Olupdur mihr ü mâh vechine sâcid
38. Anıñ babası ol kân-ı siyâdet
Kî sırru'llâh olan zât-ı sa'âdet

⁴⁵Derkenâr: Nihâyet zâhrındadır naẓar oluna.

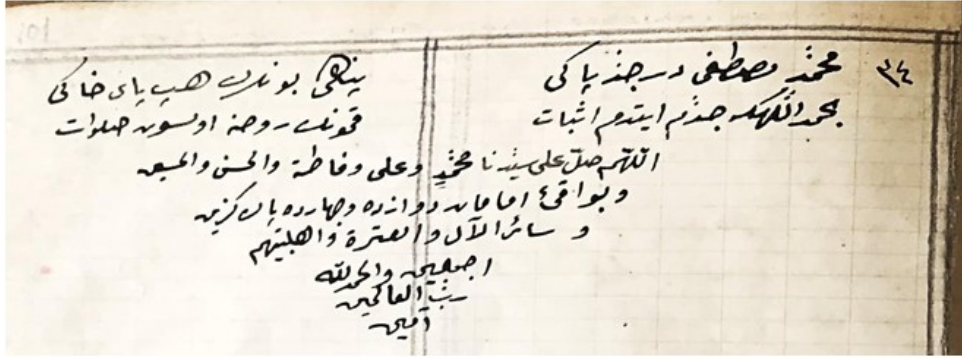
39. Resûlün cism-i zât-ı Murtaẓâdır
Dağı mengüşe-i 'arş-ı 'alâdır
40. Verâşetle nübüvvet menba'ıdır
Aşâletle velâyet maḥzenidir
41. Ki ya'nî ol Hüseyn-i müctebâdır
Zemîn ü âs-mâne muḳtedâdır⁴⁶
42. Verâşetle erişdi çün siyâdet
Aña da vâlidesinden tamâmet
43. Ki oldur biḳ'atü'r-Resûl-i Ekrem
Anası Fâtımâdır nûr-ı aḳdem
44. Babasıdır anıñ çün Şâh-ı Merdân
'Aliyyü'l-Murtezâ şulṭân-ı ekvân

[9a]

45. Muḥammed Muştafâdır cedd-i pâkî
Penâhî bunlarıñ hep pây-ı ḥâkî
46. Bi-ḥamdilî'llâh ceddîm etdim işbât
Ḳamunuñ rûḥuna olsun şalavât

Resim 9

Dua

Allâhümme şallî 'alâ seyyidinâ Muḥammedin ve 'Alî ve Fâtıma ve'l-Ḥasan ve'l-Hüseyn ve bu vâkı-i imâmân-ı düvâzdeh ve çehârdeh-i pâk-i güzîn vesâ'ir alâ...ehl-i beytihim Ecma 'în ve'l-ḥamdü li'llâh Rabbü'l-'âlemîn Âmîn.

Ḥazret-i Mısrî Niyâzî Ḳuddise Sırruhu el-Bâri Nuṭḳ-ı Rumûzlarıdır⁴⁷

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. İçerü gel añlar isen söylenen irfâna bak
Ḥal diliyle birbiriyle⁴⁸ nuṭḳ iden ḥayvâna bak
2. Zâhirâ efrenc görünür gizlidir a'dâ-yı dîn
Ḥaḳ yolunda dem-be-dem zebḥ olınan ḳurbâna bak
3. Buyrılan emriñ ḥilâfıdır alınan tedbîr ḳamu
Zâlim⁴⁹ ü kâfir münâfıḳ ḳatl olan Mervâna bak

⁴⁶Derkenâr: Nüsaḥ: Cemî' ins ü cinn muḳtedâdır.

⁴⁷Bk. Kenan Erdoğan, *Niyâzî-i Mısrî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı (Tenkitli Metin)*, (AkçağYayınları, 1998), 112.

⁴⁸Birbiriyle: sana bir bir

⁴⁹Zâlim: Mazlûm

4. Cümle fetvâ bâz ile şer'îñ hılâfına kamu
Her biri bir zulmi müntec emr olan fermâna bak
5. Rum ili itmez ita'at böyledir encâm-ı kâr
Anatoli cânibinde hem olan 'işyâna bak
6. Mısr dilde kaht olunca çâresin bulmak gerek⁵⁰
Câh-ı zindândan çıkan şol Yusufâ Ken'âna bak
7. Ehl-i diller hep sükût üzre kamusu münzevî
Başını kırkaya çekmiş ol yatan ilâna bak
8. Gayretu'llâh zâhir olduğda zuhûr eyle hemân
Hâzret-i Kır'ân yüzünden luğf olan ihsâna bak
9. Mîm-i gavrâda zuhûr eyler o zât-ı muhterem
Eftah 'aynıñ 'ibret ile görüneñ seyrâna bak
10. Ey Niyâzî Hâzret-i Hallâkı dergâh-ı Hüdâ
Hâlîk-ı kevn ü mekân kudret-i Yezdâna bak

Bir 'Ârifîñ Müfred Nuşkudur

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Diyem 'aşk içre baña kim ola reh-yâb-ı tarîk
Gir hemân sen yola Allâh veliyu'llâh fâ'ik

[9b] İşbu Zırdeki Maḥdūmum Seyyid Ḥasan Rızâ Efendiniñdir

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. Münkirânıñ tã'ati buğz u ihânetdir bize
Mürşidânıñ 'âdeti zulm [ü] hıyânetdir bize
2. Ehl-i beytiñ mâtemini tutduğumuzdan içün
Mesleği kam'î Yezîdânıñ haķâretdir bize
3. Böyle bir mel'ün la'în dünyâya gelmiş mi meger
Nezdlerinde mâtem itmeklik cinâyetdir bize
4. Geldigi demde Muḥarrem biliñiz kavm-i 'anūd
Şâ'im olcağ ağla çok a'zam 'ibâdetdir bize
5. Çün Yezîdlikden neler olmaz karînlîğ olmayan
O sebeb bu nâm ile yâd olmak 'âdetdir bize
6. Su'n yezîdligden îmân etmeyen
Buğzu fi'llâh⁵¹ eylemek 'ayn-ı sa'âdetdir bize
- [10a] 7. Şüretâ sünnî velî cinnî siyâtîñ zümresi**
Bunlar ile ülfet itmek pek nedâmetdir bize
8. Ey Rızâ hiç ḥavfımız yokdur 'adūdan zîrâ kim
Tâ ezel ihsân olan Haķdan şehâdetdir bize

50

6. beyit:-

⁵¹"Sevmemek Allah rızası içindir." *El-Buğzu li'llâhi ve'l-ḥubbü li'l-lâhi*. "Sevmek ve sevmemek Allah rızası içindir." (Nisâ 4:144; Mâide 5:51; Mâide 5:57; Tevbe 9:23; Mücâdele 58:22; Mümtahine 60:1)

(Eylül 1322/1905 Şeyh Müslim Akzâ-zâde Hasan Rızâ Bendeleri)

[10b] Destür

Dârü'l-Mu'allimîn Mu'allimlerinden ve Merhûm Seyyid 'Abdü'l-Kâdir Yaḥyâ Hazretleriniñ Muḥibbânından 'Alî Şalâḥa'd-dîn Begiñ Merhûm Müşârûn İleyh Hakkında İnşâ Etdikleri Târîḥ-i Gevherdir. Lâhûta Pervâz Eyleyen Merhûm Seyyid 'Abdü'l-Kâdir Yaḥyâ

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

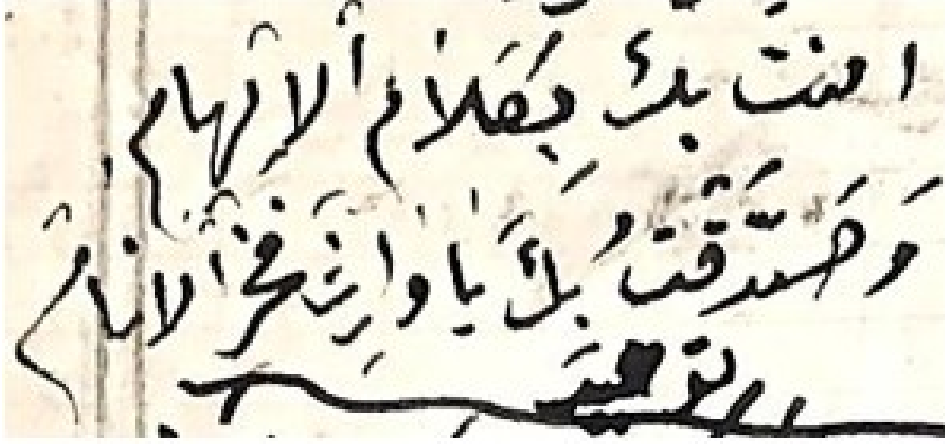
1. Âfil oldu bir siyâdet-pâre kûṭb-ı i'tilâ
Âlem-i nâsûtu elbet istemez merd-ı Hudâ
2. Ced-be-ced bir seyyid-i zî-şân idi Allâh yemût
Müncelîmdi lîk tâbânetde envâr-ı hüdâ
3. Hüsni aḥlâḳ ile el-haḳḳ dürre-i beyzâ idi
Meslek-i peygâmbere eylerdi her dem iktidâ
4. Nakşbend-i râh-ı tevḥîd eyledi Hâḳ zâtını
Bâkıyât el-şâlihâta vechi mir'ât-ı şafâ
5. Cevher-i yekdâne-i 'irfânına müştâḳ olan
Hâḳdârîñ rûşen oldu dîdesi nevme'l-cinâ
6. Cevher-i târîḥ maḥşûnuñla mevlâdır baña
Merkez-i celîl 'Abdü'l-kâdir aldı yâ Rızâ
(29 Receb sene1341/1923 'Alî Şalâḥa'd-dîn Üsküdârî)

Bûrsada Kara Göz Merhûmuñ Mezâr Taşında Yazılan Nuṭṭa Bak***Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün***

1. Nakş-ı şun'ıñ remz ider hüsnuñde rû'yet perdesi
Hâce-i ḥükm-i ezeldendir ḥaḳîḳat perdesi
2. Sîreti şûrete mümkündür temâşâ eylemek
Hâ'il olmaz 'ayn-ı 'irfâna başîret perdesi
3. Bu ḥayâlî 'âlemi gözden geçürmekdir hüner
Nice kâra göz-idi maḥv itdi şûret perdesi
4. Şem'-i 'aşkıñ yandurup taṣvîr-i cismine geçen
Er mi âmed [ü] şüd itmekde ğarîmet perdesi
5. Kaḅı zılle iltica itseñ fenâ bulmaz 'Arab
Ednâdan şultânı gör kavmin muḥabbet perdesi
6. Der ki âl-i 'abâda müştâḳîm ol kemteri
Gösterir vaḥdet eliñ ḳaḳdıkda keşret perdesi

[11a] Güft-i Penâhî**Bir Müfred**

Nihâniden ders almayan
Bilmez bu remziñ sırrını
Vaḥdet baḥrine ṭalmayan
Elde edemez dürrini

Resim 10*Diğer Müfred*

İmâm Muhammed Gâzâlî Ḥazretlerinin tâ-buyurdıkları *Risâle-i Tecrîd fî-Kelime-i Tevḥîd* nâmındaki bin iki yüz seksen beş târîhinde Şaḥâf Es'ad Efendiniñ ḥân (ḥâme) dest-gâhında ṭabolunan kitâb-ı şerîfiñ bir faşlında şöyle ... olundugunda tîz-gân işbu maḥale faḳîrce yazılmışdır şöyle ki faşl teşbihât-ı ihzâ-yı ilâhiyye beyânında bir faşıldır.

Ma'nâsı

Ey kulum eger sen faḳîr ü muḥtâc olan yede benim dergâh-ı 'âlî-i icâbet-i ilâhiyyeme ihtiyâciñ def'i için ricâ vü niyâza gelir isen bezm-i ḥużûr dergâhımıza ḡanîler gibi baş kaldırıarak ve ḳol şallayarak gelme ve eger ḥor u ḥaḳîr olur isen bezm-i ḥużûrunda öyle ululuk ve riyâset... gibi gelme ve eger ḳalbi kırılmış olur isen bezm-i ḥużûrunca ya'nî istediği gibi devlet içinde bulunanlar gibi gelme lâkin kulum sen ol faḳîr muşibetlerden maḥzûn olma. Bezm-i ḥużûrunda faḳîr olarak gelir iseñ ya'nî faḳîr ḥâlinde bulunur isen ya'nî faḳîrine şabr edici fuḳarâ ḳullar Allâh zü'l-celâliñ celîsleridir ya'nî bir kimse bir meclisde aḥbâblarına n'-aşıl muḥabbet eder ise cülûs u meclis ü... olan Allâh zü'l-celâl ḥazretleri saña öyle muḥabbet edip senden râzı vü hoşnûd olur **[11b]** ve eger bezm-i ḥużûrunda ḥaḳîr ü münkirü'l-ḳalb olarak gelir iseñ bizi eyledi 'azîmü's-şân Ḥazret-i İsmâ'îl 'aleyhi's-selâmiñ yâ Rabbî seni n'-aşı bulayım deyü su'âline ḥ'âbda yâ İsmâ'îl ben ḳalbi münkesir olanların yanlarındayım deyü buyurdum ve eger sen benim ḥużûr-ı şerîfimde beni zîkr edici olduḡuñ ḥâlde gelir iseñ imdi ben 'azîmü's-şân beni zîkr eden ḳullarıñ celîsiyim diye buyurdum ve Ḳur'ân-ı Kerîmimde beni zîkr ediniz ben de sizi zîkr ederem deyü buyurdum ve eger muḥabbet-i şâdık ile muḥabbet edici olduḡuñ ḥâlde gelir iseñ imdi ben 'azîmü's-şân Ḳur'ân-ı Kerîmimde ol ḳullarımı ben severim ve anlar daḡı beni severler deyü buyurdum ve eger benim rızâ-yı şerîfime yakın olmaḡı ṭaleb edici olduḡuñ ḥâl gelir iseñ imdi ben 'azîmü's-şân buyurdum kim eger bir kulum rızâ-yı şerîfimi bulmak için yerinden bir ḳarış ayrılıp bir ḳarış rızâ-yı şerîfime yakın olur ise ben 'azîmü's-şân daḡı ol kulum bir ḳarış muḳâbilimde bir endâze yakın olurum ya'nî benim faẓl ü keremim ve raḥmanım çokdur ḡâlibdir ve ḳulluḳ vazîfesini azıcık edâ eden kimseye pek çok ṭatîf ü iḥsânlar ederim ve vişal-i cemâl-i pâkimi kemâlim ile anı müşerref ederim deyü buyurmuşdur tekrârdan. **[12a]** Ve raḥmeti tercümesi ya'nî ben 'azîmü's-şân kendisine muḥabbet edinceye kadar dâ'imâ kulum nâfile namâzlar vesâ'ir 'ibâdetler ile baña yakın olmaḡa çalışır eylediğini ben daḡı ol kulum muḥabbet etdiğim zamân beni 'azîmü's-şân ol kulumuñ ḳulâḡı vü gözü vü eli vü ayaḡı vü yardımcısı olurum ol zamân ol kulum benimle işidir ve benimle görür ve benimle ṭutar ve benimle yürür yâhud beni

görür ve beni işidir ve beni tutar ve beni...ya'nî benim vücûd u zühûr-ı muṭlakımda fânî vü müsteğrâk olup bundan başka bir mâsivâ işitmez ve görmez ve bilmez ve eger kulum sen bir gün aç kalır veyâhud hastalanır iseñ saña ta'm vermek ve hâlerinden su'âl etmek ile seniñ haqqıñda taşavvur eden kimseye ben 'azîmü's-şân ne'itâb edüp buyurdum ki ben aç kaldım sen baña ta'âm verdün ve ben hasta oldum sen gelip benim hâlimi şordurup imdi ol kimse daḥı der ki yâ Rab ben saña n'asıl hâl şorayım ve ta'âm vereyim sen 'azîmü's-şân Rabbü'l-'izzesiñ yemek ü içmege muhtâc degilsin.

[12b] Devellili kazâsı Kayseri sancağına tâlî 'Everek kazâsı eşrâfından Hâcî 'Arab-zâde 'Alî Efendinin maḥdûmu Şükrü Efendi zîkr-i rütbesizliğinden tolayı mâbeyn-i hümayûna kabûlü haqqında ğayret olunacaqdır. Efendi Müşâ diger Aḥmed ü Receb Efendi nâmında bir maḥdûmu ve Maḥmûd 'Abdu'llâh Efendi nâmlarında iki birâderleri vardır ve Der-'âliyede Bâyezîd civârında Parmak Kapu civârında tekâ'üd eşnâfından Hâcî Muştafâ Efendi ve dâmâdî Hâcî Muştafâ Efendiniñ maḥdûmu Meḥmed Ramazân vardır su'âl oluna kezâ Devellili kazâsı hânedânından Hâcî 'Alî Efendi-zâde talebeden Hâfız İsmâ'il Efendi tarîkât-ı Hâlvetiyyeden bî'at etmiştir. Malatya sancağı ahâlisinden Aṭmalı-zâde Ekin kazâsında 'Arabgîr redîf mülâzımı evvelî 'Alî Efendi çocuk için cevher verildi görüşüldü. Tarîkat Kâdirî bendesidir. Bizi hânesine da'vet etmiştir. Haqq erenler murâdına ersin Allâh Allâh (fî 26 Temmûz, sene 1315 Müslim Penâhî) Dersim Sancağı Bidâyet Maḥkemesi zabt ketebesinden 'Alî Efendi Dersim Sancağı muḥâsebecisi Aḥmed Tevfîk Efendi kezâ Dersim Sancağına mülḥak Çemişgezek hânedânından Sâlim Begiñ hânesinde görüşüldü. Müşâ ile Aḥmed Tevfîk Efendi Arnabûd maḥdûmu 'âlîleri Zeynel Câvid Efendiler vardır.

[13a] Hâfızîñ Muḥammes Mersiyesi (Hasırcı-zâde Hafız Mehmed Ağa)

Mef'ûlû mefâ'ilû mefâ 'ilû fe'ûlûn

1. Mâtem ayı geldi yine cân buna ṭayanmaz
 Kan ağlasa da dîdelerim giryeye kanmaz
 Bu ayda yanup ağlamayan Haḫdan utanmaz
 Yansun o göñül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
2. Hubbûb-ı Hudânîñ o idi ḫurratü'l-'ayni
 Haḫ sevgilisi Fâtımanıñ nâzlı Hüseyni
 A'dâlar aña eylediler bu'z ile kîni
 Yansun o göñül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
3. Ol pâdişeh-ı kişver-i lâhût-ı imâmet
 Ol gevher-i pâkîze-i deryâ-yı velâyet
 'Aṭşân olarak çekdi sere câm-ı şehâdet
 Yansın o göñül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
4. Dökdükçe o şâh zaḫımları indi zemîne
 Başladı havâtîn-i ḫarem âh ü enîne
 La'net dimeyem yâ ne diyem Şimr-i la'îne
 Yansun o göñül âteşe bu hâle ki yanmaz
 Kör olsun o gözler ki bu dem kana boyanmaz
5. Ma'sûmlarıñ bağı ḫarâret ile yandı
 Oklar toḫınup cümle sîne kana boyandı
 Bu vâkı'adan gökde melekler de utandı
 Yansun o göñül âteşe bu hâle ki yanmaz

Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

6. Lâ'net ile anmak gerek ol nâm Yezîdi

Çün kendüsi de kesmiş idi Hakkdan ümîdi

Kahhâr bilür n'eyler o cebbâr-ı 'anîdi

Yansun o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz

Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

7. Tükür iki 'âlemde rûy-ı ibn-i Ziyâda

Oynatdı atın lu'b ile meydân-ı riyâda

O şâhı kodı na't-ı belâ içre beyân

Yansun o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz

Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

8. Cum'a günü olmuş idi bu hâl-i melâlet

Her hafta tutar mâtemini ehl-i maḥabbet

Yıl başına taḥşîş ile tevķîḥa ne ḥâcet

Yansun o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz

Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

9. Hâfız koma elden dürüşüp dâmen-i âhı

Aķ eyleyegör ağlayarak rûy-ı siyâhı

Göz yaşı ile ya yıka hemân şirk-i günâhı

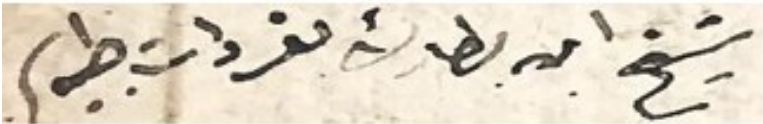
Yansun o gönül âteşe bu hâle ki yanmaz

Kör olsun o gözler ki bu dem kıana boyanmaz

Hâşiye:

Yeñişehre tâbi' Tîrzâlı Nur Baba cemâ'âtinden cigerim Nâcî ve Nakîye Hânımlar Kırbân Bayrâmının dördüncü pâzârtesi oḡaya geldiler muḥabbet etdik tâziînin ḥocalarıdır.

Hâşiye:

Bu vâķı'adan gökde melekler utandı.

Şeyh Emin ...

Sonuç

Naki Ateş Özel Arşivinde yer alan Seyyid Mustafa Müslim Penâhî'nin notları farklı kalemlerle yazılmış ve rika yazı sitilinin ağır bastığı Osmanlıca ve Arapça şiirlerden, hadis açıklamalarından ve bazı vesikalardan oluşmaktadır. Bu eser ilk defa günyüzüne çıkarılmıştır. Eser, tahkik edilip bir bütün olarak ele alındığında Osmanlı dönemindeki karışık mecmua türüne bir örnek teşkil edebileceği ve bu türe bir yenisinin eklenebileceğini göstermektedir.

19. asrın sonu ve 20. asrın ilk yarısında yaşamış olan Penahî hakkındaki bilgiler kısıtlıdır. Ancak bu notlar onun eğitime, kültürüne ve tasavvuf anlayışına açıklık kazandırmaktadır. Bu yazılardan onun medrese tahsili görmüş olduğu her şekilde anlaşılmaktadır, çünkü ayet ve hadis tecümleri veya bazı İslam âlimlerinden yaptığı nakiller onun belli bir dinî eğitime sahip olup âlim şairlerden olduğunu göstermiştir. Ayrıca aruz vezniyle yazmış olduğu şiirler, kullandığı Arapça ve Farsça kelimeler ve şiir seçkileri onun divan edebiyatıyla iç içe olduğunu ispatlar niteliktedir. Şeyh Hâmid-i Velî soyundan gelip ceddi gibi Halvetiyye tarikatına intisap ettiği ve ehl-i beyt sevgisi etrafında şiirler kaleme aldığı anlaşılmaktadır.

Bu notların tutulması ve kayıt altına alınmasının amacı açık bir şekilde belirtilmemekle beraber bir fayda amacı güdüldüğü ve aynı zamanda şiirlere yer verilmesiyle estetik bir zevk oluşturulmak istendiği sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü bazı tarikatlarla ilgili kayıtlar, vilayetlere göre tarikat mensuplarının isimleri, biat edenler, meslekleri, ilaç tarifi, ilmiyal bilgileri, hadis açıklamaları, kitap isimleri ve bu kitapların nerede tabettirildiği bilgisi, yer isimleri ve adresler sonradan bakılmak ve faydanılmak üzere yazıldığını göstermektedir. Hatta bir hadis veya bahis alıntı yapıldığında kaynak gösterilmiş olması da yine bu notları tutan kişinin ilim sahibi olup belli bir kültür seviyesinde bulunduğunun göstergesidir.

Şiir seçkisinde bilinçli davranıldığı tespit edilmiş olup hemşehri olan veya ehl-i beyt sevgisi etrafında toplanan şairlerin şiirlerine yer verildiği görülmüştür. Niyâzî-i Mısri, Hasırcızâde Mehmet Ağa, Mazhar Tevfik Bey ve Üsküplü Ali Salahaddin Bey bunlar arasında yer almaktadır. Niyâzî-i Mısri'nin tasavvuf temalı gazeli hariç şiirler genellikle Kerbela mersiyesi türündedir.

Nesir bölümler ise oldukça önemli nitelikte olup Hz. Ali'nin hançerlenmesi ve çocuklarına vasiyeti başta olmak üzere Emevî Halifesi Hişâm'ın Hacerü'l-Esveddeki hadisesi Penâhî'nin kaleminden anlatılmıştır. Bu durum Penâhî'nin İslam tarihine olan ilgisini ve bu konudaki bilgisini göstermektedir.

Şeyh Hâmid-i Velî soyundan gelen Penâhî soy silsilesini *Nesebnâme* türündeki şiiriyle bildirmiştir. Mesnevî nazım şekliyle kaleme alınmış olan bu şiir edebiyat ve tarih açısından önemli bir belge niteliği taşımaktadır. Ayrıca Somuncu Baba'nın iki şiirine yer verilmiş olup meçhul bir şair tarafından Hacı Bayrâm-ı Velî için yazılmış bir şiir tespit edilmiştir.

Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi üyelerinden Mevlevî tarikatına bağlı Mazhar Tevfik Bey'in Penâhî'ye hediyesi olan Arapça iki şiir önemlidir. Bu şiirler de yine tema bakımından ehl-i beyt sevgisi etrafında birleşmektedir. Ancak bunların hediye edilmiş olması bu eserin belli bir amaç doğrultusunda hazırlanmış olabileceğini veya Penâhî'nin böyle bir eser hazırlamaya önceden niyet ettiğini düşündürmektedir.

Penâhî'nin babasından gelen şiir yeteneği oğlu Hasan Rıza'ya da geçmiş olup onun Kerbela mersiyesi türünde aruz ölçüsüyle yazdığı bir şiiri tespit edilmiştir. Yine bu notlar arasında Ali Salahaddin Bey'in, Şeyh Abdülkadir Yahya'nın ölümü üzerine yazdığı tarih manzumesi önemlidir. Hakkında kaynaklarda bilgiye rastlanılmayan Yahya hazretlerinin mezarının Bursa'da olduğu ve mezartaşı üzerine yazılmış olan bir şiir tespit edilmiştir.

Penâhî'nin tarikat kayıtlarından onun cedleri gibi Halvetiyye tarikatından olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca onun yaşadığı asır olan 19. yüzyılda ehl-i beyt sevgisi etrafında toplanan şairlerin Hz. Hüseyin'in hunharca öldürülmesine derinden acı duyarak çok sayıda Kerbela mersiyesi yazdıkları ve bunda tarihî, dinî, edebî, siyâsî ve pek çok sebebin rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Hakem Değerlendirmesi	Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer Review	Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest	The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support	The author declared that this study has received no financial support.

Yazar Bilgileri	Ayşegül Ekici (Dr.)
Author Details	¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Konya-Türkiye 0000-0002-7661-0994 aysegulaytekinekici@gmail.com

Kaynakça | References

- Aclûnî, İsmail bin Muhammed. *Keşfü'l- Hafâ ve Müzîlül-İlbâs ammâ İštehera mine'l-Ehâdis alâ Elsineti'n-Nâs*, II, Dârul-Ihîyâ, 1352.
- Akgündüz, Ahmet, Sait Öztürk ve Yaşar Baş. *Darende Tarihi*. Somuncu Baba Araştırma ve Kültür Mekezi Yayınları, 2002
- Akgündüz, Ahmet. *Arşiv Belgeleri Işığında Somuncu Baba ve Neseb-i Âlîsi (Yüce Nesebi)*. Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2009.
- Aksoyak, İsmail Hakkı. "Müşterek Şiir Söyleme Geleneği", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, no.
- Bursalı Mehmed Tahir Bey. *Osmanlı Müellifleri*, 3, haz. Fikri Yavuz ve İsmail Özen. Meral Yayınları, 1972.
- Buzov, Senjezana. "Osmanlıda Karışık İçerikli Mecmualar: Bir Başka Arşiv". *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı* içinde, ed. Hatice Aynur, Müjgân Çakır ve Hanife Koncu. Turkuaz Yayınları, 2012.
- Büyükkarcı Yılmaz, Fatma. "Onyedinci Yüzyıldan Bir Kırkambar: Baldırzâde Ailesine Ait Bir Mecmua". *Turkish Studies*, 8, no.1 (2013): 549-578. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4447>.
- Çağlayan, Bünyamin. "Kerbela Mersiyeleri", Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, 1997. Ulusal Tez Merkezi (63028).
- Ekici, Ayşegül. "Nihânî Dîvânı (İnceleme-Metin)", Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2022. Ulusal Tez Merkezi (735446).
- Ertem, Davut. "Ali Salâhaddin'in Şiirlerinde Ehl-i Beyt Sevgisi", *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi*, 8, no.16 (2022): 339-355.
- Erdoğan, Kenan. *Niyâzî-i Mısırî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı (Tenkitli Metin)*. Akçağ Yayınları, 1988.
- Erdoğan, Kenan. "Saîd Paşa Dîvânına Göre 19. Yüzyıl Dîvân Şiirinde Görülen Bazı Değişimler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, no. 9 (2001): 83-106.
- Quinn, Meredith M. "Houghton MS Turk 11 ve Kişisel Mecmuaların Söyledikleri ve Söyleyebilecekleri", çev. S Kocaer. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmalar VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı* içinde, ed. Hatice Aynur, Müjgân Çakır ve Hanife Koncu. Turkuaz Yayınları, 2012.
- İnal, İbnülemin Mahmut Kemal. *Son Asır Türk Şairleri*, Milli Eğitim Basımevi, 1969.
- İpek, Metin. "Penâhî, Mustafa Müslim Ocak", *TEİS*, 2020. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/penahi-mustafa-muslim-ocak>.
- İz, Mahir. *Tasavvuf*. Rahle Yayınları, 1969.
- Karal, Enver Ziya. "Nizâm-ı Cedîd ve Tanzimat Devirleri (1789-1856)", *Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi*, 5: 143-150. Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988.
- Karal, Enver Ziya. "İslahat Fermanı Devri (1861-1876)". *Osmanlı Tarihi*, 8, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988.
- Kınay Civelek, Nilay. Abdulkadir Yahya'nın Mevlid-i Şerifi. *Social Sciences Studies*, no. 55 (2020): 449-457.
- Koncu, Hanife ve Müjgân Çakır. "Şairleri "Yetiştiren Bir Kaynak Olarak Mecmua", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı* içinde ed. Hatice Aynur, Müjgân Çakır ve Hanife Koncu. Turkuaz Yayınları, 2012.
- Kurnaz, Cemal ve Yaşar Aydemir. "Mecmualara Sorulması Gereken Sorular", *Turkish Studies*, Winter, (2013): 51-64. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4633>.
- Kut, Günay. "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, 6, Dergâh Yayınları, 1986.
- Levend, Ağâh Sırrı. *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998.
- Maden, Fahri. *Hacı Bektaş-ı Velî*, Erdem Yayınları, 2019.
- Şemseddin Sami. *Kâmûs-ı Türkî*. İkdâm, 1317.
- Öztuna, Yılmaz. "Altıncı Bahis: Gerileme Dönemi (1768-1826)", *Osmanlı Devleti Tarihi: Siyasî Tarih*, 1: 410-453. Ötüken Yayınları, 2006.
- Paic-Vukic, Tatvana. "Mecmua İncelemelerinin Sınırları ve Olanakları: Bosna Mecmualarına Bir Yaklaşım", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı* içinde, ed. Hatice Aynur, Müjgân Çakır ve Hanife Koncu. Turkuaz Yayınları, 2012.

- Tansel, Fevziye Abdullah. "XX. Asır Türk Edebiyatının Unutulmaması Gerekli Şairlerinden Ali Salâhaddin Yiğitoğlu", *İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, no. 3, (1977): 265-282.
- Ulu, Şükrü Erdoğan. *Darende Şairleri Antolojisi*. Güney Matbaacılık, 1990.
- Yıldız, Harun. "Hacı Bektaş Velî Sonrasında Bektaşîliğin Oluşum ve Gelişimi". *DEÜİFD Türk Kültürünü Mayalayanlar Özel Sayısı*, (2021): 491-510.
- Yılmaz, Mehmet. "Darendeli Şairlerden Penahî". *Somuncu Baba Kültür Edebiyat ve Araştırma Dergisi*, no. 6 (1995): 37-40.
- Yılmaz, Mehmet. *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*. Kesit Yayınları, 2013.

Ekler | Appendices

Ek 1

Mecmuanın Son Varakları

